

I. kronika městyse Toušeně

GEDENKBUCH
DES MARKTS
TAUSCHIM

Gedenkbuch des Markts Tauschim

1836

Přepis zápisů první toušeňské kroniky

Gedenkbuch des Markts Tauschim

1976 / 2006 / 2010

Kronika v lepených papírových deskách 39,5 cm x 26 cm, výška hřbetu 11 cm, na hřbetu kožený polep s pěti koženými žebry, druhé pole tmavé se zlateným nápisem "Gedenkbuch des Markts Tauschim", poslední pole opatřeno bílým školním štítkem 6x3 cm, kniha se svazovala čtyřmi popruhy vlepenými pod předsádku, nyní značně poškozenými; desky jsou slepeny ze staršího papíru, jevícího stopy potištění; na vnější straně seříznutých listů je přes listy napsáno perem:

"Králík Václav Čís. 3. " /"s" ve tvaru "?"/

Zápisy začínají na prvním volném předsádkovém listu, popsán je rovněž druhý list, dále 200 listů volných, následuje "Počátek spisování od roku 1838" - 10 listů, líc 11. listu je volný, na rubu je rok 1853 a začíná 1854, celkem psáno na 27 listech, 27. popsán jen po líci další dva listy nalinkovány, ale nepopsány, zbytek kroniky - 351 listů - nepopsán.

Kronika Gedenkbuch des Markts Tauschim pochází z roku 1836, první zápisy byly vepsány až v roce 1845. Vážou se k těmto letům:

1836	strana 1
1838	405
1840	405
1841	406
1842	407
1843	408
1844	408-409
1845	409-410

Zápisy dal pořádit představený Jakub Novotný z čísla 12, a podle rukopisu v nich pokračoval Antonín Králík průběžně až do roku 1848 včetně. Léta 1849-1851 jsou psána jiným písmem, 1852 má jiné písmo, 1853-začátek-1857 mohla psát táž ruka, v zápise roku 1857 je změna rukopisu. Od roku 1858 včetně jsou všechny zápisy latinkou, přičemž kurent v roce 1857 kolísá. Léta 1858-1862 psal týž písař, zřejmě obecní početvedoucí, uprostřed roku 1862 je změna, od níž psal všechny následující zápisy učitel Emanuel Beneš. Souvislé zápisy končí rokem 1864, léta 1865 a 1866 byla psána až v roce 1872. Zápisem "1866" kronika končí.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

1836

/strana 1/ - přepis z kurentu a z latinky

Roku **1836** byla tato kniha řízením zemským, a krajským kauřimským Auřadem skrze zdejší brandejský Slawný wrchnořidici Auřad jsem do obce městys Taušimi daná, z ohledu toho, aby se do ní každého roku rozličné případnosti, změny, příhody a paměti hodné věci spisovali, - což se pozapomělo, a nic nespisovalo, až koncem roku 1845 se počali věci rozličné jen tak povrchně skrz ta minulé leta spisovali, od roku tedy 1845 se potom každý rok pořádek v spisování vedl. Toto spisování se stalo bedlivosti Pána Jakuba Novotného představeného zde, a pak Antonina Králíka toho času slaužícího obecníka a spolu kruntovníka zde v Numeru 2.

Když sem ta kniha dáná byla, byl zde Pl. Tit. Pán **Dasim** zaslažil Pán Wrchním, po něm pak v roku 1837 sem se dostal Pl. Titl. zaslažil Pán Joseph Horky ze Smiřic za Wrchního.

Zde v Taušimi byl toho času již výše podotknutý Pan Jakub Novotný představeným, spolu držitel kruntu N. 12. který ještě dlaho představeným byl, pod jehožto zprávou a řízením byl v Taušimi dobrý pořádek.

v roku **1836**

bylo nasledující sausedstvo.

N 2	Antonín Králík	saused obecník	N. 18	František Zahradník	saused
" 3	Wáclaw	"	" 19	Ján Králík	saused
" 4	Wáclaw Moc	"	20	Wáclaw Jirkovský	"
" 5	Jozef Jarý	"	26	František Lafek	"
" 6	Ján Zahradník	"	27	Jozef Janda	"
" 7	Novotný Ján	"	28	Ján Bohuslav	"
" 8	Matěj Uzel	"	29	Wáclav Pícha	"
" 9	František Bodlák	"	34	Jan Došek	"
10	Jozef Swoboda	"	35	Ján Šulc	"
11	Ján Jirkovský	"	36	Ján Šesták	"
12	Pl. Jakub Novotný představený		37	Došek Antonín	"
13	Wáclaw Králík	saused	38	František Novotný	

Gedenkbuch des Markts Tauschim

14	Wáclaw Došek	starší konšel	39	Ján Hauštecký
15	"	Zahradník "	50	Lidmila Jandová vdova
16	Jozef Rybka	"	51	Jozef Janda saused
17	Jozef Beran	"	55	Wincenc Krásný konšel

/strana 2/

Pg. 2

Čis. kral. Komorní

Panství Brandeis

Obec Taušim

Kontrakt

Dne a roku níže psaného jest mezi obcí Taušimskou jakožto prodávající z jedné - pak Janem Křivankem z Taušimy, jakožto kupující z druhé strany následovaný kontrakt umluven, a k zachování uzavřen: totiž:

První Odprodává Obec Taušim po předcházejícím kral. krajském povolení 5 září 1836 Nro 8709 Jan Křivankovy k vystavení domku jí přináležející Grunt od 70 [□], proti nasledovním závazkum, a sice

druhé Zavazuje se Kupec Obecního Gruntu Jan Křivánek hned po stvrzení přítomného Kontraktu deset zlatých Stříbra zakupne ceny za tento plně od 70 [□] pro vždycky, na domovní a gruntovní činžy do taušimský obecní Kassy každoročně dva zlatý 30 kr Stříbra zaplatiti, tu mimo ceny nejvyšší vrchnosti patřící 13 denní roboty, pozustavající peněžitně [?] eluicí od 1 zl 30 kr. Stříbra každoročně, gaudemium od 2 ½ p. Clo při odstupování Gruntu na krevní přátele vzhuru, a dolu stupující činí od 5 p clo ale tržne ceny při odprodání na cyzé a delší přátele naležitě zapravovati, a tu na tento Grunt vipadající Kontribucy, a jiné povinnosti vybejvati, tež se tensamý všem povinostem, které domkař dle pravidel viplňovat povíní jsau, podrobuje.

třetí Vpadu odprodaje tohoto domku na jiné, vyhrazuje sobě obec Taušimská to pozůstavující právo předkupu za

čtvrté Jsau obě strany s tímto Kontraktem docela spokojeny, a žádají, by takový k nabytí vlastenstva pro Jana Křivanka knihogruntovně vtělyt, a patřičně vzpomenut povoleny byl.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

K důkazu tohož jest nejen oboustrany, nybrž take dožadanych sviedků vlastnoruční podepys.

Jenž se stalo v Taušimy dne 8^{ho} března 1839:

Jozef Horky
Vrchní

Jakub Novotny
představený

/strana 3/

Pag. 3

Postaupeni.

Na přednešenau žádost Anton Hlaváčka Čís 88. povolilo Představenstvo obce Taušenské, dne níže psaného a roku, koupi drnů od 26[□] sáhů, na obci při jeho domku ležící, k rozšíření jeho zahrádky, v tu stranu za domkem a za zahrádkami k Laby ležící, pak od toho na roh do špičky na roh zahrádky proti Čís 46 směřující, čímž sau obě strany umluvený, totiž:

- I. Představenstvo obce Taušenské skutečně postaupilo k užívání výše jmenovaný pozemek 26[□] sáhů, za který výše jmenovaný Anton Hlaváček k rukaum obecni Kasse II. fl. **Čm.** : pravím jedenáct zlatých v stříbře složi.
- II. Pakli by Anton Hlaváček tuto určenau sumu peněz do Kasy nesložil, zavazuje se on y kterýkoliv nastupnik po něm, z těchto peněz 5^{ti} per: urok každoročně k svatému Havlu platit.
- III. Aby z tohoto pozemku obec c. k. vypadající daně platit nemusela, zavazuje se užívající tito vždy zapravovat.
- IV. V pádu kdyby se stát mělo, že by toto místo obec potřebovala a neb majitel toho domku patřičně podle výše podotknuté úmluvy se nezachoval, má Obec to právo, tento pozemek sobě spátky vzíti, a jestli výše jmenovaný kapitál byl složen, jemu zase spátky, bez jakékoliv náhrady vratiti. Konečně sme spokojený obě strany, aby tato úmluva obauch stran, do pamětní Taušenské knihy vepsaná,

Gedenkbuch des Markts Tauschim

stim naše oboje strané právo pojištěno bylo, což svýma podpisy stvrzujem.

Taušeni dne 1 Lystopádu 1856.

Anton Hlawatčzek

/strana 4/

Postaupeni

Na přednešenau žádost Matěj Zahradníka Čís 85. povolilo, Představenstvo obce Taušenské, dne níže psaného a roku, kúpi drnů od 25[□] sahů na obcy, při jeho domku ležící, v té straně mezy jeho domečkem a pak zahrádkau od Čís 88 ležící, k svému použití a přihrázení, v čemž sau obě strany umluveny, totiž:

- I. Představenstvo obce Taušenske skutečně postaupilo k užívání více jmenovaný pozemek 25[□] sáhů, za který více jmenovaný Matej Zahradnik k rukaum obecni kasy 10 fl. Čm, pravim deset zlatých stříbra zapravit má.
- II. Na tuto určenau sumu již skutečně Matej Zahradnik do kasy 4 fl. Čm. složil, kterým se tuto quittuje, a ostatních 6 fl. Č M pakli by to nesložil, bude povinnen, a se zavazuje y každý nastupnik po něm, z těchto penez 5^{ti} per: úrok do obecni kasy každoročně při svat. Havlu zaplatiti.
- III. Aby z tohoto pozemku obec c. k. vipadající dani platit nemusela, zavazuje se Matej Zahradnik y jeho nastupnicy tito vždy zapravovat.
- IV. V pádu kdyby se státi mělo, žeby Obec toto misto potřebovati měla a neb majitel toho domku patřičně podle více podotknute úmluvy se nezachoval, ma obecni Představenstvo to právo tento pozemek sobě zpátky vzíti, a jestli více jmenovaný kapital byl složen, jemu zase spátky, bez jaké koliv náhrady vrátiti.

Konečně sme obě strany spokojený, aby tato naše umluva, do pamětni Taušenske kníhi vepsaná, a stim naše obojstrané právo z jištěno bylo, včemž svýma podpisy stvrzujeme.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

Taušení dne 1^{ho} Lystopádu 1856.

Matěj Zahradník

/+ nečitelné slovo /

/200 volných listů ~ strany 5 až 404/

1838

/strana 405/

Počátek
spisování
od Roku **1838**

Roku toho 1838^{ho} po jaru jednoho dne ráno mimo všeho nadání se našlo jeden pár utonulých koní dole pod ovčárnau, a žádný nevěděli, čí a odkudž jsau, a jak se co kde stalo. Ale v několika dnech slyšet bylo, že jsau to koně z Hradiška, že odtamtud stěhovali čtyry fůry někoho povzdáleně za Brandejs, kteréžto se na Podolance podnapiti měli, a takové rovněž zpátky skrze zdejší obec, buď pozdě večer neb docela nočního času jeti museli, a zdaž tensamý napřed neb vzadu jel, zdali spal neb nespál, žádný nic neví, ale saudilo se tu hned, že ten samý, jakž sme se potom dozvěděli, sám hospodář ze vsi Hradištka byl, musel na voze spáti, jehožto koně jsau cesty nepovědomě, cestau k přívozu dolu dáti se museli, a skutečně na neštěstí, jak kolej okázala, jeli až dolu k břehu, s kteréhož spadli, a vše i s hospodářem /: jménem Loskot :/ se utonulo, onoho hospodáře potom v nějakém čase u Brandejsa blíže břehu za nějakým kolem vaznaucího našli.

1840

Rok **1840.**

Dříve než tento rok 1840 nastal, vůbec slyšeti bylo, že pujdau po České zemi zeměměřičové, kteří mají všecky polní grunty, luka a vše měřiti, a mezníky osaditi, což vskutku než jaro toho roku se přiblížilo, nechalo se od zdejšího Auřadu k tomu množství mezníku přihotoviti, od obecního lidu se vykládalo, že to k ničemu dobrému nesměřuje, a vubec se saudilo, že z toho nové a zvýšené platy nastanau.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

V tomto vejš psaném roce 1840 přišli brzy na jaře první zeměměřiči, a dle jejich rozměru stavěli velké Šingale. Za těmi přišli hned ke žním druhé zeměměřiči a zase jen v okolí Taušímském postavili pět velkých Šignalů. Po nich pak přišli třeti a změřili celé okolí Taušímské, a při tom hned flokovali, kde mezník státi měl, na zimu pak se ti postavené Šignale schovali.

1841

/strana 406/

Rok 1841

Roku tohoto přišli zase na jaře ty samé zeměměřičové, kteří w předešlém roku svau práci posledně skončili. Nejdřívě zase postavili na zimu ty schované Signále, pak ty místa, kde od nich flokama na zimu poznamenáno bylo, zasazovali mezníky, a zasazené hned obílili, po této skončené práci odešli. Po těchto přišel od zdejšího panství nějaký Pán Novotný inžinýr z Jenštejna, a s ním ještě jeden, a měřili od mezníku k mezníku na kroky kolem Taušími, a to se vše od nich zpisovalo, a obílené mezníky číslem znamenali. Poslední přišli ještě toho roku dne 7 Října dva zeměměřiči /: oba dva ženatí a zdětilí :/ a s nimi ještě dva vojáci. Jeden z těch zeměměřičtí ostával u Došků N 14, a druhý u Choděrů N 40. Tito stavěli nejdřívě malé Šigl. Sijnále. Na to počal inžinýr od Choděrů okolo zdejších polí flokovati, kterejdenkaždy podle polností buď sto, dvě sta, až tři sta floků míti musel. Za tím pak šel zeměměřič od Došků z N 14. a teprv naposled vše měřil, s kterýmžto ti dva vojáci s fángličkama od floka k floku chodili a na malé rohové neb mosazné trubky se dle potřeby ozívali. Ten inžinýr vše podle toho pod velkým deštníkem na stolečku znamenal, při čemž také každodenně 8 sausedů býti muselo. Tito zeměměřiči zde byli až do 28 Října roku toho než mappu vyhotovili, a když mappa pro zdejší obec vyhotovená byla, vyšli s nimi všecky sausedi, a bylo jim od

Gedenkbuch des Markts Tauschim

těch zemšměřičů vše, jak jejich polnosti vyznamenané jsau, okázáno. Což tehdáž ti zemšměřiči mnoho zdejší obec stálo.

1842

/strana 407/

Rok 1842

V roku tomto nebyla velká zima, ani nebylo moc sněhu, od prvního Ledna roku toho brzi víc, brzi méně mrzlo, a třeba do cela pauštělo, a tak strvala zima toho roku střídavě.

Jaro bylo k setí pohodlné, a obilí se na polích dobře zadálo, a po jaru pěkně okázalo. V roku pak tomto nám všem zůstává paměti hodné leto, které bylo pro nás velmi auzkostné, neb od božího jara až do žní; ba až přes zimní setí bylo stále parno a teplo, a celé toto leto byl velmi žíznivé, suché, parné, až mnohým studním, kde vždy dost vody měli, prameny přeschli, a žádné vody neměli, o mletí bylo zlé, jako by přeschli, Labe bylo malé jako strauha, /: a co žádný nepamatoval :/ jednoho dne přestalo Labe dočista teci, až všecky auředníci z brandejského zámku se dívati vyběhli. Když pak se toto leto nějaké mračna okázali, a k dešti se schylovalo, někdy z níh padla jen malá rosička, někdy ani té nespadlo, a opět mračna odešli, a zase bylo jasno a teplo, a tak to bylo, jakoby bylo pršeti ani nesmělo, teplo a suchota trápila nás i dobytek, a obzvláštně nebylo toho roku divu, aby vše na polích dočista bylo neuschlo, mnohé luka byli docela jako spálené, lidé měli velmi málo sena, a na mnohých lukách ani seno ani otavu žádnau nesklídili. Vidauce se lidé v auzkosti postaveni, rozličné pobožnosti, procesí se konali od lidu z jednoho chrámu Páně do druhého, pak od zdejší obce se dalo na mši svatau, pak svobodné panny, posledně i všecky žáčkové ze zdejší školy také na mši svatau se zbírali, a Pána Boha o dešť prosili. Za to vše toho roku bud' Bohu chvála, žně se brzi přiblížili, a vše zazrakem božím obyíl zachované ve jménu Božím kliditi počali, ale že málo, předce pak byla spíše o dobitčí píci větší nauze nežli o obilí, poněvadž obilí řka zázrakem božím /: ačkoli ho na mandele málo bylo :/ předce pěknau seypku dávalo, žito toho roku bylo nejvýš za 14 zl pšenice za 16 zl 30 ječmen za 11 zl 15

Gedenkbuch des Markts Tauschim

1 Šentnýř sena za 4 zl 30 k až také za 5 zl, kopa žitný dlauhý slámy za 30 zl setí zimni bylo suché a pracné, pak přišli pozdějí deště, země se napili, řeky se opět naplnili, a obrátilo se vše zlé a strašné ve vše dobré, budaucí pak rok byl lepší.

1843

/strana 408/

Rok **1843**.

Roku tohoto nebylo žádné kruté zimy, byl spíše ve všem pohodlnější než jindy, nastali brzi k jaru pěkné časi, a lidé sedmý týho-den od vánočních svátků síti počali, a skutečně lidé mnoho ječmené zasetého měli, a když klíčiti počal, počalo opět mrznauti, a skrze čtyry neděle stále a silně mrzlo, až zem hodně zmrzlá byla, Tu se lidé z toho velmi strachovali, že jim vše nově obyčí seté pomr-

zne, ale řízením božím a při příznivým rokem, žně byli pohodlné, a mnohem hojnější, nežli rok předešlý, ty ječmeny, které před těmi mrázi seté byli, byli obřidlejší, ale velmi klasnaté a na zrno velmi výborné

Zde v obci městys Taušimi býval takový pořádek, že snad jak živo zdejší sausedstvo o obecní grunty vždy v šesti letech se poznavu dělivali, než se toto rozdělování stalo, přijíždival sem do obce od zdejšího panství z vrchního auřadu písař /: obyčejně Contoschreiber :/ v tomto čase jmenem Pl. Kotavič, a zde pod jmenem licitaci jim se tito obecní grunty pod činži nechavali, což vše v tom roce a již na vždy licitace přestala, pověváz zdejší sausedstvo s návěštím Velezasloužilého Tit. Pl. Pána vrchního Joseph Horkyho o zákup na tyto obecní grunty již v předešlý rok zadali, na kteréž jim to povolení toho zákupu v roku tomto přišlo, a od toho času sau jim dané pod Kontrakty, na kteréž se tyto grunty od zdejších sausedů po znovu rozměřiti nechali, a naposledy se v tomto roku o ně rozdělili, a tak řka jsau nyní ke každému kruntu na vždy dědičný, což zdejší obec mnoho stálo.

1844

Rok 1844.

V roku tomto též nebylo velké zimy. Než tento rok nastal, na zimu bylo, velmi pohodlné a krásné setí, obyčí vzešlo velmi pěkně, čímž na rok 1844 aurodu zimní setí slibovalo, zima nebyla velká, jaro počalo svým pěkným časem, na jaře a v letě často šli hojně deště a tepla, tak se vše jak sena, obyčí, ovoce okázalo, a skutečně se toho roku všeho dost urodilo, proto se může mezi jiné aurodné leta připočítati, roku toho se sklízení sen pozdrželo skrze častý dešť, žně se počali hnedle na svatého Jakuba, a také skrze deště trvali velmi dlouho, že ještě ku konci srpna dost pšeníc ještě na polích bylo a bylo velmi těžko toho roku suché obyčí domů dostati. Brambory se pro deště také bídne domů dostali

Roku tohoto dne 8 ledna vyhořel zde František Zahradník, držitel gruntu N 18 spolu s ním také Jozef Beran držitel gruntu N 17, oba um jen domovní stavení, na to opět ještě tento rok zase, když již skoro po žněch bylo, a obyčí z většího dílu doma měli, vyhořeli jim zase stodoly, tak ubozí toho roku dvakrát do neštěstí přišli.

Roku toho bylo v polích mnoho myši, kteréž zimnímu setí na rok 1845

/strana 409/

velmi uškodili, poněvadž v pšenicích a žitech mnoho semené pokazili, tak že se v pšenicích a žitech vzešlých mnoho holých placů okázalo. Přihodilo se pak také toho roku v měsíci Září že Brandejští řemeslníci a jiní lidé jdouce z Liského jarmarku u Taušimi přes přívoz domů, převážejíce se, strhla se nějak klapka od prámu, a plavali až dolů k stodolám kdežto chycen byl, než tam doploul, blíž proti Nru 43^{ho} /: tenkrát držitel byl Václav Macháček :/ vrazil prám do břehu, v tom chtějí dvě řemeslnice z Brandejsa na břeh vyskočiti, i spadli do vody velmi hluboké, než je vytahli byli víc utopené, nežli živé, kteréž rozličnou pomocí předc na živě ostaly. Tento rok na podzim brzi počalo mrznouti ale pořád na sucho, až do vanočních svátků Labe bylo do toho času dobře zamrzlé.

1845

Rok 1845

Rok tento nám nebyl příznivý, více zlý než dobrý. V měsíci Lednu sice mrzlo obstojně, někdy nic. Masopust ten rok byl pět neděl a pár dnů, konec jeho připadal na začátek Února o Hromicích, na začátku Února počalo teprv mrznouti, a mrzlo den ode dne řka víc a více stále skrze sedm neděl, až do velikonočního Božího Hodu, na ten den byl poslední a tak silný mráz, že na bílau sobotu, ani na nasledující boží Hod skoro žádné lidi pro přílišnou zimu v kostele nebyli, a vůbec se povídalo s čímž i Páni Pražané se chlubili, že Beránka Velikonočního na zmrzlé Moldavě jisti budau. V té stálé trvající zimě napadlo čas počase vždy trochu sněhu, že jej potom bylo velmi mnoho. Labe bylo příliš zmrzlé, že mohli všude přes něj vozami jezdit v tom čase byla trvající přeukrutná zima, která nás i dobytek řka mučila. Druhý svátek velikonoční byl mráz levný, po něm v auterý připadalo zvěstování Panny Marye, na ten den rozsvítilo teplé slunce, a byl zcela jiný den, sních se počal valem nížiti a rozhřívati, a lidé hned okřáli. To mě znamenati pohnulo sem znamenati, že se právě na ten den Panny Marye zcela jarní den stal, jakoby nám Pán Bůh znáti dal, že Panna Marya u Boha v nebi jest jako slunce, která u Něho tolik může, jako ono po tak velké zimě na její svátek na nás aučinkovalo a hřálo. Z tohoto prudkého tání následovalo hned velké labe, silný led odešel tiše, a voda na Labi neudála tak mnoho škod, jen místem luka i pole křemenem a pískem zanesla. Moldava byla horší, která valem a skokem také přibývala, že všude od Prahy dolu, ve vesnicích okolo Moldavi, obzvlášt v Praze nočního času od vody z těch domů s velikým nářkem z doleních bytů do hořeních štoků, aneb po lodích do jiných ulic stěhovati se museli, tu potřebovali lidé pomoci, kterau také našli; neb i sám z lásky k lidem Jeho jasnost místodržící král český Princ Štěpán jim pomahal. Voda ta Pražanům mnoho domů porauchala, ve sklepích mnoho škod způsobila, pekařům mnohým pece zatopila, že nic dlaho péci nemohli, jinší zase pro nějakou špekulací pecti nechtěli, povstala obzvlášt o chleb bída, na to ráčil Jeho Jas-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

nost místodržící Český král Princ Štěpán rozkázal nejen ostatním pekařům Pražským, ale i to povolení dal, aby vůkol Prahy, kdobykoli jen chtěl chleb péci, a do Prahy těm nešťastným a chudým naprodej vozili, kdežto jim ho sám také mnoho skupoval a mezi ně rozdával, a tak hleděl té nauzi trpícím pomoci. Silný led plaucí po Moldavě dělal bauři a velkau hrůzu, na stromích, kde zasáhl všecku kůru odřel, mnoho naplavu po opadlé vodě na větších

/strana 410/

viděti bylo, z čehož k seznání bylo, že musila nad silnici do Pořícké brany více než tři loktu zvýše býti, neb také do dolních oken invalidského domu mnoho přelila, kdežto dne 29^{ho} Března nejvyššího stupně dosáhla, a ledakde na domě v Praze okolo vody jest její vejška poznamenaná. Tato Moldava dle letopisů byla před 64^{mi} lety také tak velká. Tato velká voda neudála jen v Praze mnoho škod, obzvlášt na Labi pod Melníkem, kdež se obě dohromady spojí, tu mnoho luk a polí zhubila v mnohých ve-
snících domky, chalupy dílem svau prudkostí, dílem jeho podmočením se pobořili a v nic přišli. Ve Klíchu pod Melníkem jest toho příklad, že celá vesnice as na 4 stavení všecky vnic přišla, na proti této vesnici dosahovala až přes dělanau silnici pod vinice, říkajíce tam u zlámaného kříže, i tady stojící malau hospodu u silnice a vedle ní stojící domek voda strhala. Pod Melníkem dál dělala voda ještě větších škod, neb si každý pomyslití může, když se dvě velké vody dohromady sejdu, že to plné hrůzi jedno moře býti muselo. Tyto škody a další její příhody nebylo by my možné sem vpravdě postaviti, ale co tady psáno jest, to také pravda jistá jest. Po této smutné příhodě ustrnuli se země Pán i Paní a Čeští stavové a jinší Páni ze zdejších i z jiných krajů, a sebrali jim ku pomoci veliké sumi peněz, které mezi ně podle jich udaných škod rozdělili. Svým časem pak nastalo jaro pohodlné, jarní obilí se dobře zařadlo ječmeny pěkně a silně vzešli, proto také ječmenu, se na obstání zdařil, žito a pšenice na zimu od množství myší, a příliš suchými mrazy vytažené neurodila se obzvlášt žito bylo zřídle ale klasnaté, v jeho času velmi krásně kvetlo, že

Gedenkbuch des Markts Tauschim

v nás alespoň tu naději k seypce vzbuzovalo. Ale Bůh ví čím, snad skrze pozdější chladna žita zkázu trpěli, a byli velmi zubovaté, kteréhož málo na mandele bylo a velmi malau seypku dávalo, pšenice též proti jindá o moc méně sipali, hráchu bylo velmi málo a samí červ, teď se nahlídlo že bude nedostatek obilí, tu povstalo obzvlášť mezi chudým lidem bédování, jsauce plné strachu, jakto do budaucích žní vyhlížeti bude, a jak s námi Pán Bůh naloží. Do těchto žní byla pšenice nejvýš za 12 zl. 30 kr, žito za 7 zl. 30 kr

a za 8 zl. Ve žni začalo tyhoden od tyhodnu přioplácet, tu byl později shon o obilí, handlíř za handlířem, kupec za kupcem, žid za židem, každý obyíl kaupiti chtěl neustále přioplácelo, až do konce roku toho přišel jeden strych žita vrchové míry na 17 zl. rone míry na 15 zl. i přes, ječmen až na 10 zl. 30 kr. Sen a otav bylo spíše víc než méně, bramborů bylo na obstání, které chudým lidem pravým chlebem byli, z toho všeho jest k seznání, že do budaucích žní dobře nebude, nýbrž že jest veškry víc zlý než dobrý.

V Taušimi psáno dne 26. prosince 1845.

1846

/strana 411/

1846

V tomto roce byla mírná zima a velmi častokráte mlha, v Lednu měsici po Jménu Pána Ježíše přšelo, a šli několika dnů nečasi, po kterých ten týhoden před hromnicemi přišlo rychle ještě o 18 caulů větší Labe nežli v předešlém roce, a ti, jenž zde v dolních domkách bydlejí, v noci kvaltem po lodích se stěhovati museli. To náramné velké Labe způsobilo mnoho škod na polích, a obzvláštně luka pískem mnoho zanesla, zdejší vrchnosti na tisíc sáhů dříví, které sem a tam okolo Labe zhotovené měli, pobrala, Boleslavský dřevěný most vzala, přes kamenný se valně lila, obzvlášť obyvatelům ve vsi Mlikojedech mnoho škod nadála. Ke konci Února nastali pěkné časi, a trvali až do polovice Března a do toho času lidé pohodlně a krásně jarní obyíl zaseli. Dvanáctého dne měsíce Března právě o velikonočních svátcích bylo opět Labe po druhé ten rok velké, ale ne tak jak dříve, kde pak nyní na oseté obyíl vystaupilo, vyhynulo dočista. Jarní obyíl pěkně vzešlo, a proto sme všickni tohoto roku

Gedenkbuch des Markts Tauschim

taužebně očekávali lepší aurody a radostnějších žní, nežli rok předešlý, ale nádejše nás sklamala, a proto se může tento rok mezi suchá a zlá léta směle připočítati, neb když nejvíce božího deště potřeba bylo, bylo stále sucho, sklízení sen se brzi přiblížilo, a stálými časi brzi šťastně sklídilo, ale po skrovnu. Ke konci Června jednoho dne k večeru vystaupilo od západu naramně strašlivé a černé mračno, tu lidé vycházeli dílem radosti se dívati, že nám Pán Bůh dá dešť, dílem se zase auzkosti třásli, a vskutku příchod toho hrozného mračna oznamovalo náramné silné povětří, že všečen po zemní prach vzhůru vzal, a lidé v polích a na cestách mnoho zkusili, a jedaucí vozi se senem se mnohým zvrhali, na čež i také hojně přšelo. Pak byli stálé časi, a hned se 6 ho Července, to jest v pondělí po navštívení Panny Marye se veřejné žně začali. Ale ještě toho dne k večeru opět strašlivější mračno, a mnohem větší povětří bylo, než dřívě, a tu vše posekané obylí i hráchy daleko po polích zaneslo a vzrub obrátilo, že stojatého obylí se více než jedno semeno povětřím vytlauklo, mnohými stranami to ještě hroznější bylo, neb toho lidé samy důkaz dávali, kterak mnohé stodoly vítr zvracel, stromy, lesi místem říkaje dočista dílem v polau polámal ba i s kořenem vyvracel, pak bauřka s deštěm následovala, a to vše hrůza byla, že se to skoro saudnému dnu podobalo. Potom lidé rozhazené obylí zbírali, rovnali, a jiné opět sekali a kladli, a vše obylí se šťastně stálými časi sklídilo, ale velmi skrovně, a také velmi skrovnau seypku dávalo. Žito sipalo na jeden věrtel, pět čtvrtec, a neypěknější na sedm čtvrtec, pšenice také tak sipala, ječmené bylo také o mnoho méně než jindy.

Ten rok stálo jeden strych žita za 17 zl. i přes, pšenice za 20 zl. ječmen, za 12 zl. Ovoce nebylo, než jablka a něco hrušek, ale vše hnilo Brambory na začátek žní nebyli skoro žádné, a které byli, vždy po dešti odmladli a rostli, a jiné ještě znova rostli, ale ne-byli tak dobré, některé ani k jídlu, a jiných se moc pokazilo.

Po žněch pak nastali otavy, a ty se též stálými časi dobře domů dostali k setí se pak chystalo a dobře zhotovilo, na zimu bylo dlauho pohodlno. Ale ne dlauho před vánočními svátky napadlo na neumrzlau zem velmi mnoho sněhu, a každý říkal, že ho ani tolik žádný napa-matuje, k tomu nastali silné a kruté mrazi, a

/strana 412/

mnoho lidí na cestách zmrzlo a sněhem zavato bylo.
Pak as na tři dny před svátky valně pauštělo, ale žádná voda

Gedenkbuch des Markts Tauschim

nenásledovala, o svátcích bylo do kostela pohodlné.

Na den sv. Marka dne 25 Apryle roku tohoto vyhořel zde Jozef Rybka saused držitel gruntu N. Č. 16 okolo osmé hodiny večer se zapálilo. Mímo toho také ten rok jak přede žněma, obzvláště po žněch den jak den, jeden, dva a třeba tři s žírající ohně se vyskytovali.

Když tehdy tento celý rok přehlédneme a dobře povážíme, tak shledáme, že Češi tohoto roku velkou drahotu, škody, všeliký auhon, a mnoho ohňů zakusili, proto také Čeští obývatele ulitování zasluhují Roku 1846 dne 21^{ho} Listopádu byl zdejší Pán /:Pl. Tit. :/ Vrchní jmenem Pán Jozef Horky pro jeho zásluhy dle nejvyššího rozhodnutí za Císařského Královského Pána /:Tit. Pl. :/ Radu poctěn, Jemuž se dne 20 Prosince večer roku toho od všech Auředníků a od mnoha z Panství učitelů, a radních Pánů, a všech počestných cechů přání a vynše ve zpěvů vzkládali.

Vzlaštňní poznamenání

Toto poznamenání se našlo v jedné knize, jejížto titul, list, a její spisovatel se dolněji teprv poznamená, toto však píše: že zdejší obec pozůstávala někdy z 72 Čísel, s několika málo pozůstatky někdy zde stojícího pevného zámku, v kterém před časi páni Michalovice bydleli, ano také praví: že tato obec měla své jmeno Tismice, později Tausinic, Tausnic, Taužím, a na posledy Tauším, která se už dosavád tak jmenuje. Později sobě zdejší zámek císař Karel čtvrtý koupil, v něm se častěji zdržoval, a rozličné výklady svatých evanjelií sepsal. Šestnáctého století dostal se zámek Pánům, jejichž příjmení bylo Paškové, za těch 1530 v měsíci Červenci celý panský dvůr i s stodolami shořel. Potom koupil ves Tauším, a brzi nato i dvůr Vieský Leopold hrabě Waldštejn r. 1689. za 3500 zl a spojil ho s panstvím Brandejským.

1847

/strana 413/

Rok 1847

Roku toho není tak mnoho k popisování, jen jedině silné mrazy při mnoho sněhu z počátku Ledna skoro do konce toho měsíce trvali, pak střídavě, jarní setí počalo svým časem, a předešle podzimní pěkně urostlé obylí slibovalo na jaře pěknou toho roku aurodu, kteráž v skutku pěkná byla. Nic však méně, tohoto roku do žní jest paměti hodna dražota, do žní bylo velmi zlé mezi lidma, aniž tak v zdejší krajině, jako v krajinách jiných, lidé sobě chléb podivně opatřovali, a předce, jak slyšet bylo, hladem mnoho lidí zemřítí mělo.

Do žní platil 1 N žita 30 zl i více, pšenice 35 zl, ječmen 16 zl i více, jedna bečka bramborů k sázení 3 zl 15 kr i také 3 zl 30 kr. Teď lidé taužebně očekávali žní, daufajíce cenu obylí levnau, ale Bůh ví, - čím, po žněch jenž se obilí šťastně sklídilo, stálo předc ve velké ceně, 1 N. žita 14 i také 15 zl pšenice 18 zl i 19 zl, ječmen zpočátku 1 N 8 zl až přes 10 zl, jen říká jidiné okamžení brzi po žních slyšet bylo o láci, pak hned stálo obylí zase v té ceně, jako předešle, to tak až do vánoc. Toho roku brambory trpěli velkau zkázu, mnoho se jich na poli zkazilo a shnilo obzvlášť Jakubky, zpočátku byli dvě bečky za 9 zl pak přišli až na 5 zl 30kr pak později byli opět dražší. Obylí zimní vzlášť žita zřidle a slabě vzešli a ne mnoho urostli. Toho roku bylo vůkol mnoho ohňů.

Ostatní rozličné maličkosti se opomíjejí, s čímž se toto poznamenání toho roku končí.

Psáno dne 3 Ledna 1848.

1848

/strana 414/

Rok 1848

Rok tento nám nám byl z jedné příznivý, z druhé strany pak mnoho škodlivý, příznivý proto, že nám Pán Bůh na obylí hojnou aurodu dal, sena mnoho nebylo, ovoce bylo stranama hojnost, v okolí zdejších ho nebylo. Škodlivý pak proto, že Pán Bůh na nás zde v oko-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

li brandejském as 4 hodiny délky a 2 hodiny šířky hrozná krupobití dopustil, čímž obyčejně skoro dočista v nic přišlo, zde u Toušimi předtím tak docela nepotlouklo, v lesích bylo od krup mnoho set for hrabániny natlučené, jež Páni za 20 kr stříbra jednu fůru prodávali. Toho roku zde vyhořel soused Josef Kohoutek držitel gruntu číslo 13, u prostřed vsi, ale Pán Bůh nás chránil, jenž z obou stran ve velkém nebezpečnosti stáli.

Ostatní příhody toho roku.

Skoro na počátku březnových dnů roku tohoto bylo v Praze najednou veliké hnutí mezi lidma, jako by se byl ze sna probudil, z čehož nepokoj jakož v Italii, sem a tam nepokoj byl, i zde každý nadíti se mohl. Aby se tomu překážka učinila, nařídil Jenerální Komandující Pražský Auřad, by zdejší regiment kyrysníků za Brandejsem pohromadě byl a dalšího nařízení očekával, z čehož ale nic nebylo a tito naspátek přijeli.

Než ale několika dnů minulo, Páni Pražští uradivše se, aby ve jmenu celého národu, pro všecken lid svobodu, konstytucí, neboli jiné zemské řízení, mezi vším také novost řeči, od země Pána vyžádali. K tomu byla zvolená deputace z několika rázných a moudrých mužů, kteří, na docílení svého úmyslu měli od samého Pl. Arcibiskupa na konském trhu u sv. Václava slavnou mši sv. jenž po mši sv. držel Pl. Arcibiskup k deputaci laskavou řeč, po čemž deputace do Vídně odjela, a lid mnohý ve lkání se rozcházel.

Nyní lid toužebně očekával příchod deputace, která se bez pořízení navrátila. Nedlouho trvalo, vypravila se do Vídně druhá deputace kterou lid v jakémsi rozhorlení a netrpělivosti očekávali, jenž se ta samá ve Vídni kolik dnů pozdržela, mezi tím se mladý lid ozbrojoval, i dočkavše se, dobré pořízení deputace oznámila, byli hned červené a bílé práporky, jak v Praze tak v malých městech, z oken vystrčené lid se ozbrojil, študentstvo k ozbrojení dostali zbraň, zřizovala se karda pak svornost, nyní deputované zřídili oddělení /:Secce:/ kteří vše k českému sněmu připravovali, tuť bylo v Praze čas veselo.

Nyní bylo vůbec povídání, že každý sedlák pánu, a pán sedláku roveň bude, že platu ubude, robota pomine a t. d.

Nedlouho, byl v Praze první rozbroj s židy, ale na krátce, ale více bylo k obávání chudého lidu, aby bouři neučinil, protože v tom čase všecken obchod, řemesla a jiné výdělků se zarazili.

Takové hnutí bylo po celé Evropě, a všude hlavní města měli z toho

Gedenkbuch des Markts Tauschim

zlé následky. Ve Vídni na jednou přišli ozbrojených několika studentů k císaři /: kdežto dříve také zbouření bylo :/ a žadali pro sněm jen jednou komoru, a před residenci císařovu, očekávalo mnoho pobuřenců rozličného druhu, ale Jenerál kníže Vindyškrec ze zlosti chtěl hned do lidí poručit střílet, ale země Pán tomu nepřipustil,

/strana 415/

ale na jeho přívětivost se lid rozešel. Snad se nyní země Pán obával dalšího nepokoje, ujel /: jakž se mluvilo, návodem minystrů :/ do Tylor, a bydlel v Inšpruku. Zatím Vídeňané Jenerála Vyndyškrece z Vídne vypudili, jenž potom v Praze bydlel. V tomto čase lid nabyl rázného, ba i mnoho smělého ducha,

neb kdyby se byl jeden druhému buď z pánů znelíbil, dělali mu kočičí hudbu. Teď se připravovalo k českému sněmu, to sice: z každého vikariatu /: podle velikosti :/ měli býti dva neb tři maudří a učení muži zvolené, kteří by lid ve sněmu zastoupili. Aby se to volení pořádně dalo, zvolí si v každé obci domácí sousedé výbor z několika moudrých mužů, ten výbor měl to právo zvolit jiné, jiní opět jiné, až to došlo na dva neb tři z jednoho Vikariátu. Ale právě, než toto volení od výborů se přiblížilo, a skutečně dne 12 června roku toho v brandejském zámku držené bylo, povstali obzvlášť v Praze

dvě strany, první pro nás a svobodu dobře smejšlejší, druhá ale proti svobodě, jenž z většího dílu z němců a mnohých úředníků sestávala. Tato poslední chodíc k Jenerálu Vindyškreci, národ Český, obzvlášť svornost u něho ze zášti, ačkoli pravda nebylo, osočovali, aby jej popudili, a pravice, že z jednoho spolku, ten neb onen chce býti králem, jinší zase minystry, ten neb onen dostane panství a t. d. , že k tomu cíly také, než se sněm přihlíží, že chtí jedné noci všecky důstoj-

né úředníky, hrabata, knížata pobyti, to pravda sice nebylo, ale zdá se že tím chtěli překážku sněmu učinit. Tím se nechav Jenerál Vindyškrec přemluvíti, poručiv nejdřív vojsku z Prahy, před invalidský dům vyjítí k nim rázně mluvil, a vojsko mu ztvrdilo přísahou věrnost.

Na den 12 Června, právě když v Brandejském zámku od výborů volení držené bylo, a k sněmu se chystalo, byla opět ustanovená slavnost v Praze na konském trhu u sv. Václava, ku kteréž měli kardysté, študenstvo, nařízením nejvyššího presidenta hraběte Lva Thuna bez zbraně

Gedenkbuch des Markts Tauschim

se dostaviti, vojsko ale se zbraní. Nyní divná věc, proč tito bez zbraně a druzí se zbraní. Hle! toto dívání bylo při slavnosti smutné a čehož se nikdo nenadál, vracující se od slavnosti, skutečně povstal boj mezi lidem a vojském, a boj trval do večera.

Dne 13 bylo v Praze celý den zlé a boj trval od rána do večera, při čemž vojsko, obzvlášť kranatýři zlé se študenty nakládali, loupili kradli kde jen co mohli. Toho dne nebylo jen v Praze zlé, ale kolem dokola Prahy na 3 i 4 míle, ten samý den, tu samou hodinu se stalo divné zbouření, a sice, jak mě písaři povědomo, přijela sem do Brandejsa paní hraběnka hraběte Černína z Vinoře, pravíce: jest zlé, jde od Prahy mnoho sebrané lůzi, tím nejen v městech, ale i všude ve vesnicích i polích na poplach se bubnovalo, šturmovalo, lid z polí celý divý utíkal zbíhal, z mužských se každý chopil kveru, podávek, vidlí, a co kdo měl, a jdouce proti té lůze, ale dojdouce do Záp shledalo se, že co hraběnka pravila, byla lež, tu se lid vrátil, předc však byl celý až do večera zmatený. Ale proč to? Kdo jsi moudrý považ, a ještě to nestačí.

Dne 14 byl v Praze celý den pokoj.

Den 15 byl horší, kníže Vindiškrec bombardyrovat celý den Prahu z Malostranských šanců, že každý venku hrůzou celý trnul, neb rána za ranou z děl /: kanonů :/ vycházela, a proto lid venku zlé na Vindyškrece lál, k večeru pak tohoto dne se Praha vzdala. Pak se Vyndyškrec umístil na malé straně v císařském zámku, nyní se od něho vyšetřovalo jednoho, druhého, toho a onoho stíhal do vězení dával, vyslychal, kdo by toho příčinou byl, ale vše nadarmo, jen právě z těch, kteří jak jsem dřívé pravil, k němu chodili, a lid osocovali, shledalo se jich 67, kdežto kdežto potom na potupu těm, stále mezi lidma sedm a šedesát, obležení Prahy trvalo potom stále, tím vším, jak sem z hury jen hádal, nyní okazalo, že nejen volení, ale i sněm Český se tím zrušil.

/strana 416/

Nyní zponenáhla nastalo volení do Říšského sněmu, to se šťastně ukončilo, a v určitý čas zastupcové vlasti do Vídně se odebrali. Země Pán posud bydlel v Inšpruku v Tylořích, až na žádost častou od sněmovníků se z Tylor do Vídně navrátil. Sněm se nyní započal, ale zdlouha; poněvadž levice, jenž zvětšího dílu němců sestavala, činili všeliké překážky, aby se jen sněm zdržoval.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

Později nastal velký rozbroj ve Vídni, na čež se pravilo: že by toho něnci a Maďaři příčinou byli, při počátku téhož rozbroje země Pán Ferdinand první ujel do Holomouce, ve Vídni byl minystr války Latur zabyt, naše a jiné deputované se rozjeli. Nyní zase jenerál Vindyškrec s mnoha vojském se k obležení Vídně odebral, k čemuž i také Jenerál Jelačic s Srbským vojském k obležení Vídně přijel, pak byl s Vídeňany

několik dni krutý boj, načež se Vídeň vzdala, ale. -

Když pak Maďaři Vídeňanům na pomoc přišli, vídeňané opět povstali, a svedl se krutý boj, ale Maďaři byli od Jenerála Jelačice na hlavu poraženi, a tu se teprv opravdově Vídeň vzdala. Jenerál Vindyškrec činil vyslechy jako v Praze, a snad některé vinné našel, dal je rozličně potrestati, ano i některé zastřeliti, jako k. p. komandující od národní Vídeňské kardy byl také zastřelen.

Tu pak povstala péče, kde by sněm držán býti měl, po nějakém čase na rozkaz země Pána byl sněm v Moravy do Kroměříže přeložen. Když pak se deputované sjeli, a sněm se počíti měl, tu povolav země pán Ferdynand první svého bratra Františka Karla i jeho syna Františka Josefa, tu také byl Jenerál Vindyškrec, jakožto polní maršál, jenerál Jelačic po boku země Pana přítomni, a ještě mnoho jiných Jenerálů, a tu náš země Pán Ferdinand první v Holomouci v arcibiskupském sále korunu svou složil, a všecko právo odevzdával svému bratru Františku Karlovi, tento ale zase koruny a práva se odříkal, a opět to samé přenesl všecku vládu a práva na svého 18ti letého syna Františka Josefa, kterýžto korunu a všecku vládu na se u veškém plesání přítomných přijal, načež potom Ferdynand první se do Prahy odebral a tu bydlel. Sněm byl v Kroměříži držán. Co jsem já písař mohl, to sem zde napsal, kdo by ale chtěl tyto příhody lépe se dověděti, [může si noviny přečísti](#), které se na výlohy zdejší obce, až do počátků prvního Ledna 1849 brali, ty se budou vždy u obecníka /: počet vedoucího :/ svázané nacházeti kdo tedy bude chtít může si je přečíst.

NB Tento pořádek spisování té knihy se stal za počet vedoucího Antonína Kralíka držitele gruntu číslo 2, který se po 10^{ti} letém zpravování zdejších obecních věcí ke konci roku 1848 poděkovav.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

Zde psáno 24 Prosince 1848.

1849

/strana 417/

/změna rukopisu/

Rok **1849**.

Ke konci Měsíce Února Byl zvolený Jan Hott za Říchtáře, František Janda za počet vedoucího že ale oni v tom roce pamětihodného nezapsali a o tom nevím proč.

1850

Rok **1850**.

Hned z počátku Roku bylo mluveno o nových auřadech, který v tom roce dosedly K ouřadování; dne 3 Unora 1850

Zima byla v tom Roce třidavá. Jarní setí bylo pohodlný, dne 10 Dubna bylo slišet o nemocích, která také navští-

vyla naší obec, tak nazvana Cholera. v Máji v tom krasnym Měsíci zuřila nejvíc, potom ale ulevovala což trvalo mnoho neděl. Sena byli poněkud pěkné a ourodné, žně byli pěkné ale Ouroda byla prostřední;

Na Zimu se pohodlně zasel a pěkně se ukázalo, obili.

Dne dvacatého čtvrtého Řijna, byla Volba zvolený byli Č. 2 Ant. Kralík za představeného, Radní Č. 28. Jan Hott.

Č. 67 Josef Bodlak, Viborove byli Č. 3. Vaclav Králik,

Č. 14 Waclav Došek. Č. 38 František Novotný. Č. 50 Wincenc Janda. Č. 70 Leopold Čermak spolu Pán Učitel.

Dne 30. Řijna bylo slyšet že cela Armáda do Čech vtáhné, což také pravda bylo, Vojska u nas bylo dost a fiřponů

bylo též a Dne 1 zaři počalo auřadovani Četni-
ctva,

1851

/ změna rukopisu /

Rok **1851**.

Rok tento jest v jistém ohledu paměti hodný, toho roku byla zima pohodlna ale zase trvanlivá. Již dříve bylo stále slyšeti, že se budou lidem krunty vyvažovat a šacovat. To se také stalo, ke konci Máje přišel první Komisar a chodil po okolí Toušimské, a ledakde se motikou na poli kopalo, davalo se v okolí zdejších poli do čtverech tříd a mustrů a olufkem hned do Mapě Pan Komisar znamenal, později pak přišel panu Představenému, Pan Jakub z Čelakovic jakožto od Toušimských zvolený

/ strana 418 /

polní znalec a spolu toho času také byl zvoleným Půlmistrem v Čelakovicích, a několik se u Představeného Antonína Kralika spisovali Pole a dávali se do čtverech tříd a spolu také jak mnoho každý každého obyčí na každem Poli zaseto měl a dobytek všeho druhu. Pak opět v zaří toho roku přišel zase Pan Komisar a na každém poli skoumal, a motikou kopal, do který třídy pole naleží, což se dva dní konalo.

Od jara až na konec žni bylo velmi pohodlno, Sen bylo dost a dobře se usušili, obyčí se pohodlně sklízelo, a mohl se tento rok mezi ourodnější připočítati. Žito ale velmi malo sipalo, ale na konci žni počali deště a trvali neustále, zde sme měli ještě na polích něco ofsa a vikve ale pozdějších krajinách, v Němcích a vůkol a v Horách bylo skoro vše obyčí venku, a pro stálé nečasí jej v stavu nebylo sklidit tudy zroztlo vše skoro skazilo ovoce bylo dost vzlaště švestek ale skoro nemohli dozrát. Bramborů bylo mnoho zkažených někde na polovitu a na třetinu, a někde pro stálé deště vydobyti se nemohli, až před samimi Vanoci

Gedenkbuch des Markts Tauschim

se ještě Brambory dobyvali. Seti se velmi prodloužilo, otavy trvali až do všech sv. zvětšího dílu shnili, a již ke konci ten rok nam nebyl příznivý. Požních počalo býti draho a sice: Pšenice byla až na 23 zl v/v Žito za 16 v/v Ječmen za 13 v/v a ještě více oves za 9 v/v, Hrách za 16 v/v a to tak do konce toho roku trvalo.

1852

/ změna rukopisu /

Rok **1852**.

V tomto roce byla zima střídaná, sice: časem mrzlo dost, a zas volněji, ale vůbec skoro bez sněhu, zvlášt k jaru mrzlo, nasucho, tak že suché mrazy velikou zkázu na řepce učinili, jarní práce, jako setí sázení bramborů se v čas konalo, a jaro bylo velmi pohodlné, žita byli proto předc velmi zřídle, krásně odkvetli a více než obyčejnou sejkpu dávali, na nějaký čas přede žněmi počalo sucho, a dlouho trvalo, že se lidé velmi báli, že nebude žádných bramborů, a že rok zlý bude, ale později se proměnilo sucho v několik /: vždy po čase :/ hojných dešťů, po kterémž strach a bázeň lidská se upokojila, poněvadž bylo potom k očekávání

/ strana 419 /

bramborů dost, obyčí proto předc připlácelo, zvlášt žito, poněvadž předc /: ačkoli větší sejkpu dalo :/ málo bylo, ječmena, pšenice, sena a otav bylo dost, hráchu a vykve málo. Brambory platili dvě bečky až 8 zl. později byli pořádně lacinější až na 4 zl. a tu cenu podrželi do konce prosince 1 N ~~žita~~ pšenice s počátku platil od 17 až do 19 zl. později bylo lacinější. 1 N žita od 15 zl. až na 17 zl. 1 N ječmena od 9^{ti} zl. 30 kr. až do 11 zl. bez 15 kr. 1 N ovesa od 7 zl 30 kr. 1 kopa dlouhé žitné slámy skoro na 40 zl. , 1 lt sena 4 zl. 30 kr. t. d. Na počátku měsíce Června tohoto roku byli tu také zkoumatelé zdejších polních kruntů, s nímž nasledující vyborové, jako František Novotný, Vincenc Janda, Václav Kralík, Václav Došek, bez ustání celý den ~~chodili~~

Gedenkbuch des Markts Tauschim

zvlášt po úhorách chodili. V druhém měsíci Červenci přišel opět jiný skoumatel, s nímž opět vyborové po hranicích v **polabsku** a na straně k Vestci prohledali a sausedi z Vestce a vyborové naši se podepsali, že tak vším spokojeni jsou. Na zdejší straně toliko po hranicích chodili.

Obec zdejší nebyla toliko jenom za časů šedin našich milých otců ale až dosaváde jak u vrchnosti tak u okolních obcí se v dobré paměti nacházela a se nachází, k čemuž jistě asi nějaké chvalitebné příčiny býti musileli, a býti musí. Tak zajisté obec zdejší vynikla chvalitebným skutkem v roku 1852, zvlášt vynikla tím, že se se vší možností ano i s vynaložením velikých outrat o **vysvěcení** uprostřed obydlí našich stojící **kaple** postarali. Abychom tuto péči zde lépe udati mohl přede vzal jsem toho počátek, totiž: Uprostřed zdejší obce stával dřevěný sloup se zvonkem, jímž se lidé ráno, v poledne a večer k modlitbě vzbuzovali, ano i poslední hodinku umírajících oznamovala, a jejich mrtvá těla posledního vyjítí z obce truchlivým zvoněním doprovázela. Za časů Jakuba Novotného držitele statku číslo 12 spolu představeného obce zdejší a dle usnesení celého susedstva zdejšího, tento nadřečený sloup se zrušil, a dle úředního povolení na témž místě vystavěli kapličku k předu zvoničku s výžkou, na niž předešlý zvonek zavěšen byl, do této nově vystavěné kapličky dali obraz sv. Floriána s dvěma malými sochy, totiž sochu sv. Jana a [-] a poněvadž zdejší občané vždy jakousi důvěru k sv. Floriánu měli, proto každého roku na den sv. Floriana 4^{ho} Máje chodívali od této kapličky do Zap při nábožném zpěvu a modlitbách procesím, a tam na outraty z obecní kasy dali vždy sloužití mši sv. , na oumysl ten, aby P. Bůh na přímluvu sv. Floriana obec zdejší od pádu ohně a všeho neštěstí chránil. Ovšem kaplička vystavěná byla, v ní obraz sv. Floriana, předc svého určitého cíle neměla, totiž aby posvěcena, a v ní oběť mše sv. konati mohla, proto se zdála toliko opuštěnou, kdež od vystavení této kaple 1823^{ho} až až do roku 1851 se jen jako jedno zrno z veliké zásoby se někdy o vysvěcení této kaple ozvalo, ale bez oučinku, až pak právě u přítomnosti Pana podkrajského komisara a všech občanů v čísle 21 dle hlasování byl muž nábožný a dokonalý Antonín Králík držitel hospodářství číslo 2 za představeného zvolen, pod jehožto zprávou a řízením a na jeho usilování celá obec na tom se nyní usnesli, aby se tehdy o vysvěcení a zřízení té kaple postarali, což se stalo následujícím způsobem.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

/strana 420/

Nejprve předložili svou oustní žádost Panu Josef Petrášovi, staršímu kaplanu jakožto Panu Administrátoru děkanství brandejského, od něhožto ta samá byla přednesená P. Vikariusovi Josef Hlaváčkovi faráři Vnořskému. Pak se zadala písemná žádost vyhotovená od P. Petráše, a odevzdala se na Pana Vikáře do Vnoře, kteroužto s radostí přijal a s svým připsím jako podporou na Veledůstojnou Konsistoř odeslal.

Po čemž se hned jednalo o zřízení a zachování té kaple, k čemuž velebný P. Petráš jakožto děkanský administrátor třikráte brzy po sobě sem přišel a zde do mnoha hodin večer se o tom radili, oč Pan Petráš velkou starost a práci měl, jehožto pomoci a starosti tato kaplička svého cíle dosáhla.

Při tomto jednání se nejdřív Pan Petráš staral o všech potřebách ke mši sv. k čemuž se mnoho dobrodinců vynášlo, tak že z nich jeden to, jiný zase jiný a onen zase něco jiného z lásky darovati sobě umínil. Na první však základ těchto vyloh se zadržel šlafgeld a částka z pachtovního revíru, pak se vynášli dobrodinci, držela se sbírka vůbec po celé obci, sbírka od mláďenců, pak od panen a t. d. a čehož by se nedostalo, zavázali se ostatní z obecní kasy zapraviti, tím způsobem se všechny potřebí ke mši sv. zvláště pěkný obraz sv. Floriana zařídil, aby se potom ta samá v pořádku a stavu na vždy zachovala, navěštím Veledůstojné Konsistoře Pražské zadala obec 2 míry louky v polabsku k té kapli, aby z toho užitku budoucně vyskytlé potřeby zařídili.

Poněvadž již o tom, zvláště když již ostatek sv. Floriana v mramorovém kameně zadělán František Červinka od Veledůstojné Konsistoře přinesl pochybnosti nebylo, že by obec zdejší povolení vysvěcení kaple a v ní konané mši sv. byli nedostali, činili se proto také hned rozličné přípravy, to sice se nejdřív starali o oltář, a zvláště, aby předešlý již poněkud sešlý obraz sv. Floriana své krásy nabyl, dala jej obec znova opravit, jenž se potom v dobře pozlaceném rámu ~~dobře~~ krásně stkvěl. Než však tento krásný obraz hotov byl, dali se vše ostatní věci v nitř i zevnitř zříditi a opravit, což obec zdejší hned mnoho stálo, napotom dobrodinci se starali o to, co kdo byl dobrovolně z lásky darovati chtěl. Nejprve se konala sbírka od dvou sousedů po celé obci Pak 1ⁿⁱ _ František Novotný, Václav Králík, Vojtěch Došek, všechny tři synkové svobodné darovali výše psaný mramorový kámen, v němž jest

Gedenkbuch des Markts Tauschim

ostatek sv. Floriana na oltáři zasazen. 2_ Kateřina Novotná svobodná sedlská dcera darovala dva damaškové polštáře, jsoucí na oltáři

/strana 421/

3_ František Novotný sedlák z čísla 38 daroval visecí zvonek s hedbávnou šňůrou. 4_ Antonín Králík představený a jeho bratr Václav Králík soused darovali šest cýnových svícňů. 5_ František Červinka pokrývač daroval pět malých obrázků se zlatými rámečky jménem kanontafel, sv. Vojtěcha a sv. Jiří. Pak jeden mosazný a pozlacený šroubovací svícen a dva malé skleněné svícny. 6_ Vincenc Janda soused z čísla 50 a jeho matka Lidmila Jandová výminkářka darovali visecí postříbřenou lampu, jeden cínový talíř a konvičky dvě cínové. 7_ František Zahradník soused z čísla 18, Josef Zahradník jeho syn a Uzel Josef zeť Františka Zahradníka dohromady darovali kalichy. 8_ Václav Došek soused z čísla 14, jeho syn Jan soused z čísla 34, Antonín druhý syn a soused z čísla 37 darovali misal, a knížku ajendu. 9_ Jan Novotný svobodný gruntovník z čísla 12 daroval svícník /: lustr :/. 10_ František Míchalík mistr kamenický daroval mramorovou kropeňku a ministrantský zvoneček. 11_ Josef Choděra a jeho otec výminkář též Josef Choděra z čísla 40 darovali kadidelnici, loďku na kadidlo a malý ministrantský zvoneček. 12_ František Socha soused z čísla 8, daroval cejnovou kropeňku a kropáč. 13_ Josef Ketner syn ponocného daroval quadrát. 14_ Josefa Šmelcová svobodná švadlena pocházející ze Zbraslavi, darovala přes oltář pěkný ubrus s vyšitím oroduj za nás sv. Floriane. 15_ Josef Zavrnoch daroval z bílého plátna ubrus přes oltář. 16_ Anna Somolova [/:] služebná u výše oznámeného Josefa Choděry výminkáře :/ darovala z bílého plátna ručníčky. 17_ Barbora Urbanová svobodná dcera po zemřelém Panu učiteli zdejším darovala rochetu a čtyry květiny na oltář. 18_ Václav Doležal z čísla 57 a František Bodlák, oba dva novousedlé susedi dohromady darovali zevnitř na vížce vysecí na plechu čistě malovaný obraz sv. Floriána. 19_ Marketa Čechova vdova z čísla 66 přidala jistou částku peněz na velum. 20_ Posledně se učinila sbírka od panen, jak dospělejších, tak i od malých děvčátek na Monstranc. K tomu také se vši uctivo-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

stí žádal Vincenc Došek císařský služebník v Uhřích /: syn zdejšího Václava Doška kruntovníka z čísla 14 :/ aby tito čisté a ctné panny jeho darovanou část od 12 zl. stříbra mezi své ten dobrosrdečný dar přijali, z té příčiny, že již řka všecky věci zařízené byli, což se ~~st~~ také stalo a Matěj Zahradník daroval dlažby mistr kamenický z Č. 85

Ostatní scházející věci a výlohy, jako Ornát, Albu minystrantské a **kapelnické** šaty a jiné maličkosti, jakož i všecky věci k hostině koupila obec z obecní kasy.

Než však tyto věci zhotovené a připravené byli, přišlo povolení od Vele důstojné Konsistoře, a 4ho Máje den svatého Floriana, jenž na outerý připadal, se přiblížil, nečinila se však ta slavnost na ten den, nýbrž příští nedělí totiž 9^{ho} Máje. Když pak povolení na vysvěcení kaple sem vzešlo, a obyvatele zdejší o tom zvědevší, tu všickni radostí okřáli a zcela obživli, na potom jak staří, hospodařové i hospodyně, mládenci panny i dívky na tu slavnost se těšili a chystali. Když se přiblížila sobota před nedělní slavností, tu se ten slavný den s **hudbou** a střelbou vítal, a všechno se oživěle okazovalo.

/strana 422/

Druhého dne časně z rána se kaple zevnitř ověncovala, činili se stány jeden pro pozvané úřednictvo, jak zde podepsane se nacházejí, a druhý pro **hudebníky**, když pak přicházelo k hodině 8^{mé} počal se lid zvukolí po houfech scházeti, zde a onde slavnost očekávali, mezi tím někteří, synkové a mladé sousedi na jízdo jeli do Brandejsa proti Vele důstojnému P. Vikáři, který vzal toto posvěcení na se. Tu se také sponěhla připravilo 12 čistě ozdobených a nevinných děvčátek za družičky, a než se 9^{tá} hodina přiblížila, ukázal se tu veliký zástup shromážděného lidu, zvlášť pak, když v malé chvíli **Čelákovští** měšťané procesím s **bubny a trouby** u velikém houfu s tamním P. Kaplanem přicházeli, odtud se šlo jim v nejkrásnějším pořádku s hudbou u velikým zástupu na proti při nábožném zpěvu a **hudbě** ke křížku na počátku našeho sídla od Brandejse, a tam se očekával příchod P. Vikáře a jiného duchovenstva, i v malé chvíli se vše zda-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

řilo a P. Vikář Josef Hlaváček toho času farář Vinořský přijížděcím průvodu se najít dal, a tam se duchovenstvo obléklo, a zase zpět v tak krásném pořádku při nábožném zpěvu, hudbě, nejprve všechny děti, mládenci, panny pak růžové šli napřed, za nimi hudba pod zprávou Josefa Hlaváčka, pak někteří učitelové, pak čistě ozdobené družičky, za nimi duchovenstvo, za těmi úřednictvo, a naposledy všecko ženské pohlaví, přijdouce nyní ke kapli, počalo se svěcení, po posvěcení Veleďustojný P. Vikář držel velmi výborně vypracované kázání, po němž následovala zpívaná mše sv. Té hudby při zpívané slavné mši sv. byl vůdce Leopold Čermák učitel zdejší, ku kterýmž byli někteří učitelové okolní pozvané, ano i mnoho nezvaných hudebníků se našlo, tak že výborně pod řízením výše psaného zdejšího učitele, dobře a krásně vyšla, zvlášt nějaká Pani Novotná vdova z Brandejsa svým Cantovým zpěvem mnoho přispěla, při této slavné mši byli všickni Páni, jak tuto na druhé straně podepsané jsou, přítomní. Po skončené slavnosti všickni tito hosté byli při hudbě k P. představenému doprovázené, jiní se rozcházeli, jiní zase jakožto přátelé k přátelům se rozešli, a všecko nyní stolovalo a se radovalo, a v hostincích se při veselé hudbě vůbec do rána tancovalo. Odpoledne následovalo požeňání a k večeru se hosti od P. představeného z pohenáhla rozjíždělo, až se docela rozešlo. Druhého dne ráno v této nové posvěcené kapli tady

/strana 423/

Velebný Pán Petráš kaplan Bra a spolu P. Administrátor děkanství Brandejského sloužil první mši sv. toho dne ještě veškeré sousedstvo ano i domkáři na tu památku obdrželi od obce něco piva u Vincence Jandy jakožto počet vedoucího v čísle 50, a tak se skončila slavnost.

Nyní buď z toho Bohu čest a chvála, že zde v naší obci se nyní může častěji mše sv. obětovati při které z nábožné modlitby a myšlení své P. Bohu pozdvihnouti můžeme. Dejž Bože, aby to vše ke cti a chvále tvé sloužilo a tito podepsané, a všecko sousedstvo a vůbec

Gedenkbuch des Markts Tauschim

celou obec na přímluvu sv. Floriana ode všeho zlého a nás chránil, dej nám zdraví, a své svaté požehnání, aby tak naši duši spasení sloužilo. Amen.

Josef Hlaváček arcibiskupský vikář okresu Brandejského, školdozorce, arcib. Notář a farář ve Vиноři.

Josef Breischl, arcibiskupský tajemník vikariátu Brandejského a děkan v Benátkách.

Anton Fr. P. Kost, Canonicus ad SS. Cosmam et Damin. Boleslaviae. Doct. Philosophiae

P. Josef Kalasans Petráš

kaplan a administrator

děkanství v Brandejse

nad Labem – rodem

těž z Brandejsa nad Labem

syn Jakuba Petráše měš-

ťana a mistra řeznického

v Brandejse.

i. e. David

Ferdinand Havel cís. král. podkrajsky

Jarolím Blažek superior a ředitel škol Brandejských

Pavel Hoffmister c. k. okr. soudce.

Joseph . . . er c. vrchní na Brandeise

František Svoboda us. k. . . niční

František Srit Sortmistr na Brandeise

Pinka zprávrce na Brandejse

Dr Vácslav Hnonek, duchovní zprávrce

Svémyslický

Havle

c. k. Conc. Adj.

Auctna Husr

Jiljí Hüvl, kněz z řádu pobožných škol

učitel na hlavní škole v Brandejse

Antonín Mašner

školdozorce a mměšťan Brandejský

Jakob Novotný, bývalý

představený

Došek Vácslav Vibor

Jan Kodeš učitel na Zápech

Zenia

Tadyáš Procházka, učitel hlavní školy

a ředitel kostelní hudby v Brandejse činný

oud společnosti krásné hudby ve Vídni.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

/strana 424/

Jann Novotný, Rolník,
Eleonore David urozená paní c. k. p. podkrajského v Karlině
Francesca David urozená slečna c. k. p. podkrajského v Karlině
Leopold Čermák, toho času zde byl učitelem
Antonín Králík, představený
Václav Králík, Vibor
Václav Došek, Vibor
Vincenc Janda, Vibor Počet Vedoucí
Jan Zahradník, Soused
František Červenka, Mistr Pokrejvačský
Franz Michálek, Mistr Kamenický
Jozef Uzel, Soused
Václav Doležal, Soused
František Bodlák, Soused
Antonín Došek, Soused
Franc Janda, Soused
Jan Šestak, Soused */Szestak/*
Jozef Rybka, Soused
Jan Novotný, Soused
Václav Houska, Soused
Anna Špačková, Vdova */Szpačkowa/*
František Zahradník
Václav Macháček
Joseph Chlum
Josef Svoboda, gruntovník z čísla 10^{ho}
Venczl Svoboda, domkař
Marek Franc
Jozef Novotný, domkař
Jan Došek, Soused

/strana 425/ - nepopsaná strana

1853

/strana 426/

Rok **1853**.

V tomto roce byla zima malá, ale dlouhá, před Božím stoupením na týden napadlo sněhu hojně, na to Jaro krásné se ukázalo, bylo teplo a vláhly hojnost, tak že se ouroda krásná ukázala, sen bylo hojnost a jetelů a všecko se dobře sklídilo, též žně byly krásné výborně se klidilo, ale Bohužel bylo Obylí pěkné na slámu se uvedlo, ale skoro hluché, málo sipalo, neb pšenice sipala na 4 ctvrcce, žito na 6 čtvrtec, a ječmen na ½ Str. oves na 3 věrtelé, hrách a čočka a vykev také málo, v tom roce platilo obylí pšenice Str. za 10 zl. onz. i více, žito Str. za 7 zl. onz. , ječmen Str. za 6 zl. onz. oves za 4 zl. onz. Hrách Str. za 9 zl. onz. a ostatně vše drahé bylo. Otav bylo prostředně a dobře se sklídili, zimní setí bylo pohodlné a dobře se všecko zadělali mohlo. Bramborů se uvedlo hojnost, platili dost, neb bečka byla 1 zl. 30 kr. onz. ovoce v tom roce se velmi uvedlo obzlaštně švestky, sušili se švestky ještě v sv. Martině. Podzimek byl pohodlný, že se všecko dělali mohlo, předce však o sv. Kateřinu napadl sníh a umrzlo trvalo to pořád mírně ale O vanocích mrzlo silně, tak že do toho konce roku trvalo.

1854

Rok **1854**

Čís 79 Křivanek Jozef

Prohandl

pozemku

A dne 20 Dubna stal se prohandl na prozbu ne však za žádný **napiveke** [?] Josefu Křivankovy č. 79

Gedenkbuch des Markts Tauschim

na kousek drnu u samého jeho domku při cestě z jedné, strany, z druhé strany Obec Toušenská neb Představenstvo za ten jmenovaný drn u domku mu prohandlovala kousek u samého rybníka na čež jmenovaný

/strana 427/

Josef Křivanek domkař číslo 79 se uvolil do Obecní Kasy za ten kousek domu zaplatit sv 6 zl. 40 kr. onz. dokud však je do Obecní Kasy nesloží se podrobuje každý rok platit úrok z té jistiny po 20 kr. onz. což on svým podpisem stvrzuje.

Dne 11 Května na Zápských pastvách při Řece Laby byl oběšený od c. k. pluku Dragounů Krále Baborského jeden Můž, též když odjížděli z Čech do Polska dne 26 Června tak vysipali do Rybníka Obecního pitel patron prachu a kulek.

toho roku se jara pěkně zaseli, také se ouroda ukázala, na to začátek Června deštilo a pořád nečasi trvali, takže okolo Labe všechny sena pod vodu přišli.

Do ty [?] nazvaném netušile seno ani otavu sme neklidili, to oboje tam shnilo, Řepky se uvedli a platili 1 Str. za 11 zl. 15 kr. onz. žně byli s počátku pohodlné na to 3 Srpna když mnoho obyli posekaného bylo velké povětrí se strhlo obylí s polé na polé zmichané bylo a také mnoho přič odnešeno, obylí sipalo prostředně platil pšenice 1 Str. za 11 až 12 zl. onz. Žito za 9 zl. až za 10 zl. onz. , ječmen za 6 zl. onz. ostatně vše platilo na podzim se podlně zaselo, Bramborů byla hojnost a dobře se sklidili, a platili bečku za 2 zl. onz. pod zimek byl pohodlný, tak že až do Adventu se oralo pak mrzlo, trvalo to až do konce roku.

1855

/změna rukopisu/

Rok **1855**

Toho Roku byla zima mírná ale dlouhá, dne 23 Března odpoledne v 3 hodin byla střelena do hlavy blíž krku dcera Barbora Pani Urbanky bývali učitelky v obci Toušeňské stará byla 24 leta od svého hochy Jana Berana vojína z č. 17 z Toušeně, měl ji proto střeliti že ho nechtěla míti za hochy.

/strana 428/

Obylí se jarní dobře a pohodlně zaselo, dne 26 Května t. r. usedli nové Úřady první náš Pán Pokrajsky se jmenuje Pan Zahrádka, Obyli se pěkně ukázala sena se zvedli dobře, a pohodlně se sklidili, ale před samima žněma velikych paren padl rez na pšenice tak že v krátkosti suché byli a velkou újmu jsme utrželi, neb všeho obylí bylo málo i málo kupců bylo proto, že bylo obylí špatné, dne 25 Srpna t. r. ještě Ovsy a vykvě bylo venku, z velikého tepla odpoledne se zamračilo, tak že z toho povstala hrůza když se na to hledělo, v jednom kuse se bliskalo a hřmělo, tak že blesk po zemi sebou metal, tak že mha od Mraku po zemi šla ze dne se udělal večer, při modlení se muselo rosvěcovat, ani na ulici na krok pro mrak a tmu vidět nebylo, toho zvonalo veliké povětrí, tak že veliké stromy to vyvracelo, kroupi se jen sipali a lijak tak silný jako když se s konve leje, nešťastný byl ten který nemohl utéci s pole domů, neb to vozi pře—vrhalo dobytek se utrhal a sem tam běhal, snopy s přívalem do rybníka se dostaly, tak Sousedí staří pravili že to jakživ neviděli, nedejž Bože takového strachu a škody nám dočekati, nejni možná

Gedenkbuch des Markts Tauschim

na všecko spomenou co škod bylo, ovoce v tom pádu spadlo všecko, a po vodě plinulo.

Bramborů bylo toho roku jen málo, otavy se dobře sklídili, dne 6 Října t. r. přijeli Páni Komisaři ohledně Obce Toušenské k reklamaci, byla držena komise a schledalo se žeby Toušenské Grunty byli vysoko klasovany, tak se rozdělilo polovice k Čelakovské straně a druhá polovice Zápské straně.

/strana 429/

to se jednalo o první třídu, proto při naší Obci bylo více než polovicka v 1^{ní} třídě, a ještě z druhé polovice k Zápům se slevilo proti Zápské první třídě 1 zl. onz. Klasované byli pole, 1^{ní} třída za 21 zl. 20 kr. onz, druhá třída za 15 zl. 10 kr. , třetí třída 8 zl. 50 kr. , čtvrtá třída 3 zl. 30 kr.

Vyboři Polí byli Antonín Králík, Václav Došek, Franc Novotný, Josef Choděra, Vincenc Janda, Franc Janda. Pan jednatel Jos. Staňkovský Gruntovník z Města Čelakovitc. Dne 11 Září to. ro. byli první **odavky** Marie Kralíkovi z č. 2 v Kapli sv. Floriana v Obci Toušenské, odával ji za Ženicha Josefa Doležala z Obce Sojovitc Pan Pán Josef Petráš z Děkanství Brandejského Starší Kaplan Pan Pan Josef Mlynský mladší Kaplan měl Mši svatou, podzimek byl pohodlný tak že se pořád pracovat mohlo, zima nastala krutá od sv. Kateřiny a držela až do konce roku. tento rok jest skončený.

1856

Rok **1856**.

Toho roku byla zima mírná ale dlouhá, jarní setí se pěkně zadělalo a sešlo, pro dlouhé zimi řepky v zkazu přišli obyli krásně se ukázalo a také pěkné v tom roce zůstalo, v měsíci červnu a v Srpnu t. r. velké bliskání a Bouřky byli, tak že okolo nás velké

Gedenkbuch des Markts Tauschim

krupobiti bylo, Brambory pro veliké parna a lijavce všecky natě uschly, Sena a otavy se krásně a hojně sklídili, v tom roce Obylí platilo pšenice za 7 zl. onz. , žito za 5 zl. onz. ječmen za 4 zl. 24 kr. onz. oves za 3 zl. onz. Brambory bečka za 50 kr. onz. , hrách za 6 zl. onz. a. t. d. Dne 19 Srpna t. r. v 6 hodin z rána zemřel v Pánu Slavný Cís. Král. Podkrajský Pán Karel Zahrádka v Brandejském Zámku, zimní setí bylo pohodlné, potom nastali sucha, dne 15 Prosince t. r. obdrželi sme reklamaci archy, do 27 Prosince bylo povoleno reklamace podávat, a prošla lhůta 12 Ledna 1857 ostatní třídy jsou z luk první třída 21 zl. 50 kr. onz.

/strana 430/

druhá třída 12 zl. onz. 3 třída 8 zl. onz. Zahrady první třída 27 zl. 50 kr. onz. druhá třída 22 zl. 20 kr. onz. pastviny první třída 9 zl. 30 kr. onz. druhá třída 48 kr. onz. vysoké lesy první třída 6 zl. 20 kr. onz. nízké lesy první třída 5 zl. 20 kr. mustry všech tříd jsou a sice: první třída pole: 417 Josefa Choděry č. 40, druhá třída 358 Františka Jirkovského č. 20, třetí 608 France Novotného č. 38, čtvrtá třída 758 Josefa Choděry č. 40, Luka první třída 716 od Dřevčic č. 16, druhá třída 739 od Dřevčic č. 15, třetí třída 613 Vincenc Janda č. 50, Zahrady první třída 42 Václav Došek č. 14, druhá třída 143 France Svobody č. 12, pastviny první třída 697 Obec č. 53, druhá třída 774 Obec č. 53, vysoké lesy 681 první třída od Statku v Brandejského, nízké lesy první třída 798, Zima nám nastala ten týden po sv. Kateřině držela mírně až do konce roku. Tento rok jest skončený.

1857

Rok **1857**.

Toho roku byla zima mírna jen několik mrazů průtkých bylo, dne 23 Února t. r. v 10 hodin v noci zemřel v Pánu slavný Cís. Král. Vrchní Josef Illner, Úřadoval 44 léta v Brandejse v Zámku. v Tomto roce dne 6 Února se ponejprv nově po Katastrálním měření platila nová Kontribuce

/změna rukopisu/

která se zvýšila na jednau tolik, y při mnohých na ještě dvakráte zvýšena byla následkem toho se zvýšily vidání ale příjem byl menší, dle událostí toho roku jaký následuje: Počátek jara byl pěkný a příznivý, takže obylí krásně počalo růsti, ale měsíc máj nastal ze začátku studený s mrazy, tak že bylo ~~že bylo~~ obáváni, že ovoce zmrzne, přitom bylo velké sucho, které trvalo až ke koncy, až byla země mnoho vyprahlá, poslední den toho měsíce spadl malý déšť, napotom trvalo sucho ještě několik dnů v Červnu, tak

/strana 431/

že již velké sucho nastalo, následkem toho bylo málo švestek skoro všechny spadly, okolo 7 t. m. padly velké rezy na pšenice, takže ostaly mnoho špatné, při začátku Července byli již řepkové žně, úroda na řepky byla prostřední, následkem velkého sucha bylo málo sena, ještě méně otav, ~~málo~~ že ani při aupadech nebyla, od polovice toho měsíce počaly žně, časy byli dost pohodlné, ale úroda byla velmi malá, a to vše více řečené, bylo následkem velkého sucha, a ještě více zlehnutím velkým množstvím miší, že místama na některých polích skoro y zcela obily snědly a do děr zanesly, y na lukách takové škody dály, nápotom ty miši až do zimy ostaly, které nejvíce zimnímu osení škodili, lidé vidauce tak mnoho nepřátel na polych, počaly se znovu strachovati by symě zaseté po znovu zase nesnědli, všelijakéma prostředky k vyhubení toho neřádu mnoho se vynasnažovaly, naj-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

vice je trávily, ale to bylo nebezpečné pro dobytek, vzlaště pro svině, vidauce ale platnost hubiti tento hmiz, mnoho práce y peněz lidé nelitovaly, tak, kdo se mnoho přičinoval, z částky více zachovalé osení pole uchránil, proto jich ale velké množství ještě ostalo do zimy, tak že, nebudeli Božské ochrany potvor obстоjíme.

Obili v tomto roce bilo laciné a syce: Pšenice Strych za 6 zl. y 6 zl. 24 kr. , žito průměrně 3 zl. 50, ječmen od 3 zl. 50 až 4 zl. oves 3 zl. 48 kr. , hrách 6 zl. 30 kr. vše v stříbrné měry.

Zima byla až do vánoc mírná. V tomto roce se mnoho obecní práce konalo, nejdříve z jara se planirovala pražská cesta, nápotom se d'álo kus sylnice u mostku na obcy k přívozu přez úžlabinu pak se muselo překopat labe, od 120 sahů délky a 6 sahů šířky, a pak zase jizeru, při této práci byl nově zvolen roku 1856 ku koncy početvedaucy Anton Došek, který na tuto práci svěřenau měl a dohlídku vedl.

Sluší také připomenauti, že v tento rok byly první fundační mše svaté slaužené v zdejší kaply Sv. Floriána, nadané od obce čtirma měřicy poly na hoření obcy, tak aby se všechny vilohy k těm čtirem mši svatým z těch poly vybejvaly, a sice P. Páteru, p Učítely ministrantům, kostelníkovy a světlo, hostie a víno, také jest povinen pán Páter svoji příležitosti k těm mši svatým přijet, aneb přijit pěšky; Ty mše svaté sem, Na den svat. Floriána, v neděli pautní kázání velká mše svatá, o posviceni ponděli requie, a mezi velkonocy a sv. Duchem mše svatá.

/konec zápisů kurentem; na posledních sedmi řídcích převládá latinka/

1858

/strana 432/

/změna rukopisu: tato a další strana latinkou/

Rok **1858**.

V tomto roce bila zima dosti zimavá a stálá, přitom málo sněhu, tak že následkem holých mrazu řepky mno-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

ho utrpěly y některé docela zmrzly, ostatní byly špatné, jaro se objevilo v pravim čase, bilo ale velmi suché, a to trvalo až do žni, jen malo deště bilo k tomu skrovné, nasledkem oneho sucha byly žita prostřední, pšenice ostaly špatné placovité řidké a krátké mnoho, ječmeni se ukazovali dosti pěkně, ale při sklizni přišlo velké neštěstí, následkem povstalých několik dní nepřestávajících dešťů, tak že ječmeni na ležatě mnoho rostli, které staly a pšenice na stojatě mnoho chybně se staly, žita se sklidily zdravé do stodol, bramboru bilo průměrně a málo hnili.

Nemohau opomenout skrze ono množství miši, ktere v předešlem roce tak mnoho škody spusobily, ty chvala Panu Bohu v zimě okolo hromic nasledkem rychle rozhritym sněhem a zase umrznutím všechny zhinuly, tak že v tom roce žádných docela ani spatření nebilo, jen pozustatky placoviteho obily zimniho, a rozvrtané pole a meze. Ostatně rok tento se muže připočíst mezy neurodné, proto že obily bilo malo na mandele, a mnoho kratké, pak velmi malo sena a žádné jetele y ostatních drobin bilo málo otav bilo prostředně, nasledkem tak skrovných zásob byl dobytek na podzim laciny a mnoho mladého dobitka se pobilo, stim se mnoho dobytek ztenčil.

V tomto roce okolo svat. Václava a sv. Havla bila večer na západní straně po několik neděl viděti hvězda, která neobičejně dlouhý jasný ocas vytahnout k pulnocy měla, tak že staří takové podobnau neviděly, vzláště po několik večeru neobičejnou jasnosti a dalkou oca-su v paprsky svítala. Od Lystopádu toho roku nastaly nové penize, nazvané rakauské číslo, podle

/strana 433/

těch se přeložily ze stříbra na novou minci všichni daně stim o procento zrostli. Obily v tomto roce bilo skoro v ~~tom~~ té ceně jako v předešlém roce.

Při čase od svat. Martina ~~přes~~ ke koncy t. m. nastaly neobičejně silné mrazy se sněhem, počalo se mnoho na saních jezdit,

Gedenkbuch des Markts Tauschim

napotom to pustilo a bilo časem mlhavo a blativo a ku koncí.

1859

Rok **1859**.

V Tomto roce nás všeliké události potkali, nejprve z počátku sme se lekali oné osudné války, která naši císařskou říši potkati měla, a to v čase jarním, následkem této války, byly hospodářové každého okresu, dle Císařského nařízení povinni, ji stau částku koni k c. k. armádě odvesti, by pak každá obec rozdělená bila stejně, připadlo na jednotlivé obce dle velikosti jistý počet, z toho následovalo, že bila naše obec Tauschenská s obcí Vráb povinna 2 koně dáti, ale proti zaplacení, při komisy bil vibrán kuň p. Jozefa Choděry, hospodského Čís. 40.

V tomto roce nás nešťastné sklízení ve žních potkávalo, následkem mnoho prutkých větru, tak že nám mnoho obily rozházel, tež y mnoho pobral dosela, vzláště hráchy a vikve, které zastihl vzal, tak že ani památky a stopi kudy ji vítr nesl nebilo, tež obili v tomto roce špatné brambory a velmi nedobré, ve sklepich, kdo je dřívé vibíral mnoho hníli, později vibírané bili trochu lepší a drobnější, tež tak nehnili. Obili v tomto roce bilo: pšenice od 5-6 zl. , žito od 4-5 zl. , ječmen od 3-4 ½ zl. stříbra, tento rok se muže počítat mezy prostředně urodný, ale nešťastný v sklízení, ačkoliv nebilo obily nejlacinější, přece mnozy hospodařové na tom špatně byly, proto, že málo obily, skrze uškození těch velkých větrů, mnohému k prodeji zbito.

/strana 434/

1860

Rok **1860**.

Tento rok počal mírnau zymau, tak že se řepky dobře urodily, obily bílo prostředni, ale při sklízení bilo si co

Gedenkbuch des Markts Tauschim

pospíšit, tak řka skrze každoděni deště, následkem těch času se navezlo mnoho vlhkého obily do stodol, ale zrno se neskazylo, slámy byly dílem skažené, stuchlé a těžko se mlátilo, obily v tomto roce připlatilo po žněch a dále, pšenice přišla na 10 zl. , žito 7 ½ až 8 zl. , ječmen 6 zl. , brambory za 1 zl. 30 kr. bečka a byly v tomto roce dobré.

K povšimnutí pro budaucnost!!!

Poněvadž tento rok došel čas pachtíři přívozu, bylo následkem toho od Slav. vrchního Úřadu panství Brandeisa provolaná dražba na opětne pronajmuti přívozu u Taušeně se nacházející. Když bílo po dražbě, tu se občané Taušimsky dovidají, že budaucímu držiteli přívozu budau muset i Taušimsky vždy platit, z čehož nemálé pohoršení povstalo, vidauce ale pronajímatel přívozu, že to se stěžka provede, a přitom měl drahý nájem, též nebil povědom zde, pocházel z Prahy, upustil pod jistýma výmluvami od přívozu, následkem toho byla nucená Vrchnost Brandejská poznovu dát přívoz do licitace, ale padl licitační nájem o polovic méně na 200 zl. r. č. z ohledu toho, že jisté obce od platu sau osvobozené, a to jest tež naše obec Taušenská; a jak sme se to dozvěděli, svědomitě a pro budaucnost udáváme, totiž:

/strana 435/

Když u Taušene přišly mosti příč a nově se za ložil přívoz, tak při tom již naše předkové se od platu osvobodili, a to se stalo roku **1789**, pravim **Jeden tisíc sedm set osumdesět devět**, toto budiž pro budaucnost na vědomi, neb by sme bili málem musely již přívoz platit, že ale na Brandejském panství uřadovat počal, ne dlaho před tim, p. vrchni

Gedenkbuch des Markts Tauschim

Drexler, který takové nepravosti nemíloval, na vijádření tehdejších zástupcu obce, se přesvědčil o listinách základnich, y také doložil, poněvádč nám nebyl znám, že onen rok ~~18~~ **1789**, když mosty zrušené bily, toto oprávněni naši obcy se stalo, že jest přívozník povinnen Tausimské vždy bezplatně převážet jak pěši tak y s dobitkem a vozy, Počež budiž toto pro podobný pád u vědomy na budaucnost, neb pisatel těchto řádku, tež v teto záležitosti co obecni početvedaucy se nacházel, a z opatrnosti pro podobny pád na budaucy časy toto vše zaznamenal.

V tomto roce višel Cysařsky dyplom dne 20. Října.

/změna rukopisu/

1861

Rok **1861**.

Tento rok byl ohledně nové volby nového představenstva znamenitý, při této volbě bily zvolený za představeného p. Jozef Choděra Čís. 40. rádni p. Ján Došek Čís. 34 a Vincenc Krásný Čís: 58. vyboři Vincenc Janda Čís: 50. p. František Salač Čís 20, j. v. Arcikníže Leopold, pán panstvi Brandeisa, p Antonín Králík Čís: 2 a p Antonín Došek Čís 37, náhradnicy, Jan Novotný Václav Havel, Jozef Choděra Čís 6, Václav Králík.

/strana 436/

Tež v tomto roce se učinila příroda vele znamenitau, tak že jíž každý sebe starši, rovné nikdy nepamatoval, totiž: zyma bila toho roku prostředni, jaro nám nastalo raněji, pěkné ale suché, a docela bez deště, nebot nám počalo pršeti až v prvnych dnech měsice června, tak že oseni ve velkém nebezpečenstvi postavené bilo, v zvláštěně žito, a to také ostalo z čásky nenahradi-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

tedlné, v tom již tak smutném čase bilo velke obávání, že snad docela nic neporoste, ale první dni, více jmenovaného měsíce června, nám P. Buh seslal hojné deště, a oseni počalo bujně rusti, a v krátkém čase již metalo, květlo a zrálo, tak že bili dosti brzo, skoro prostředně raným žním počítané sklizeni, le uroda bila srovná na žito, prostředni na ostatni obili a brambory y seipka. V tomto roce platilo obili pšenice 9-10 zl. , žito 7-8 zl. , ječmen 5-6 zl. , řepka za 11 zl.

1862

Rok **1862**.

Tento rok nám počal mírnau zimau a málo sněhem, ku konci ledna počalo táti, nebilo mnoho sněhu, přišlo ale mnoho ~~sněhu~~ deště do něho a přšelo po několik dni, z toho povstali velké vodi, tak že nám pole cesti mnoho potrhala, že ani nebilo možné do polí jezdit, následkem tolika dešťu rozvodnily se těž řeky všechny v Čechách rovněž y labe a jzera a dosáhly největši vejšky a učinila nemalé škody, u nás to nebilo tak velké, jako se od jinud proslíchalo, o škodách, když tak vody v největši vejšce, počalo náramně silně mrznaut, a tak ty rozlité vodi po polich a lukach zamrzli, a nebilo ničeho vídět než samé ledy, že se ale misielo, že budau větší škody učiněné, ačkoliv bily místy pole strhané a luka pískem mnoho nanešené. Jaro nam počalo raněji než običejně, že se y mohlo dříve

/strana 437/

síti, jaro bilo velmi parné a suché, sena bilo tento rok dost a pěkné, ačkoliv jarni sněhu senám mnoho neprospěli, ale pozdeji přišli deště, sena se počali desátého června, žně se počali desátého července, uroda polni na obily bila hojná, na slámu, skromnější bila sejpka vzláště pšenice a žito,

Gedenkbuch des Markts Tauschim

tento rok hned ode žni počalo obili padnout až, pšeni-
ce se prodávala 6-7 zl. , žito 5 zl. , ječmen okolo 4 zl. až pod
4 zl. , řepka bila od 11 ½ až 13 ¼ zl. , obili nemělo žádný
obchod, veřejně velká nauze o peníze, kupcy žádný,
na obili, co se kupovalo vše drahé! V tomto bilo
mnoho švestek a hrušek, jablek bílo málo, pro-
středně, otavy a pěkně sklízena.

/změna rukopisu: Emanueul Beneš/

Dne 7. ledna 1862 přistěhoval jsem se do Toušeně co nově usta-
novený učitel, byv dříve po 9 let podučitelem

Nový učitel

v Sadské, a byl jsem již pozdní dobou od
představenstva a celého výboru srdečně a
vřele přijat. Předemnou zastupoval a s

Provisor

dítkami věrně pracoval po odstouplém a
do Záp ustanoveném učiteli p. Leopoldu
Čermákovi, p. Jan Tykač ml. , učitel z Čelá-
kovic. Taktéž se velmi mnoho ve škol-
ním stavení opravilo, jmenovitě:

Oprava školy

Seřídil se čeledník z dosavadní kuchyně,
prorazily se dveře z jednoho pokojíku
a mnoho jiných potřebných oprav za úřado-
vání p. T. p. Jana Drexlera vrchního v Bran-
dýse nad Labem, co velikého přítele škol.

V tomto roce seřídil se též k pouti stán
s prkennou střechou z peněz na opravu
kaple uschovaných před místní kaplí sv.
Floriana, aby každoročně postaven a po
pouti opět uschován byl, o slavnosti pak
k úkrytu kazatelny a hudby sloužil.

Stán před kaplí

vepsal Emanuel Beneš
učitel

/strana 438/

1863

Rok Páně **1863.**

- Úroda Tento rok panovalo ~~panovalo~~ více sucho, tak že na nižších polích a jmenovitě lukách byla úroda uspokojující; ne tak po rolích vršitých a písečnatých. Sněhu bylo málo taktéž i jarních dešťů, což plodiny v zrůstu velice zdrželo; teprv v červnu počalo pršet, následkem čehož se obilí sebralo a brzy uzrálo.
- Úroda Pšenice platila přes 6 zl. , žito okolo 5 zl. , ječmen do 3 zl. a přes ně, řepka přes 10 zl. , seno od 2 do 3 zl. jeden cent. Obilí se zde prodávalo, ač všude již rakouská měřice zavedena byla, dosud na korec. V roce tom nedalo se zláště menším hospodářům skoro ničeho zhosподаřit, anto úroda se mohla počítat jen mezi prostřední, pak pro veliké daně, vystouplé ceny látek, jmenovitě bavlněných pro nastalou válku v Americe, a jiných k hospodářství potřebných průmyslných věcí. I píce pro dobytek počalo se nedostávat, tak též slámy.
- Mýto Dne 1. června bylo u přítomnosti okresní komise, sestávající z pana okresního brandýsského, P. T. pana Arnošta Koubka, z představených okolních měst, městysů a vesnic ustanoveno a seřízeno **okresní mýto** v Toušeni v čáře od čís. 14. až k 18. s polovičním platem, totiž: z 1. velkého kusu dva krejcary a z 1. drobného kusu jeden krejcar rak. čís. , obec pak byla proti placení ročního paušalu pěti zlatých rak. čís. za tak zvaný luxus od placení ostatního mýta z cela osvobozena, což jest vše protokolem uzavřeno a tensamý ve sbírce obecních listin se uschovaný nachází.

Gedenkbuch des Markts Tauschim

/strana 439/

Vybírání mýta pak prvně pronajato bylo u cís. kr. okresního úřadu ve veřejné dražbě p. Josefu Uzlovi, zdejšímu sousedu čís 73. za ročních 420 zl na tři leta. Místo pro boudu stavenou z kamena propujčila na ten čas obec zdarma.

V tomto roce, za p. Josefa Choděry co představeného, a p. Vacslava Králíka čís 3. souseda a nově zvoleného obecníka, který tu povinnost po odstouplém obecníku p. Františku Svobodovi čís 12. přijal již na začátku roku tohoto, předsevzalo se zmenšení obecního rybníka u silnice skrz vyvážení kaloviny a seřídilo se u rybníku kousek pole pro 940[□], kteréž napotom hned za ročních čtyřicet jeden zlatých rak. čís. pronajalo bylo J. Stránskému, ~~zak~~ který na něm zeleninu pěstoval. Náklad na toto vydání vedl se z počátku z běžících příjmů obecních, a když se nedostalo, založili představený a obecník ze svého, což oboje se řádně vykazuje v obecních účtech v knize na rok 1863.

V tomto roce opravovalo se zase ve škole: byla totiž dána v průčení čtyry nová větší okna,

Obecni pole
u rybníka

k pokojíku přednímu nové dveře z nákladu panství brandýsského, jiné pak jako: obílení celého škol. domu, opravu hlavních dveří a jiné dala obec. - Toto jen proto jest vepsáno, an se proslýchá, že patronáty školní pominou a na obce přenešeny budou. - V tom roce počal též značně postupovat průmysl rolnický jmenovitě stavěním spolkových továren na cukr z buráku. Takovéto továrny povstaly v tomto roce společným uzavřením

Oprava ve
škole

Spolkové
továrny

Gedenkbuch des Markts Tauschim

v Lužci a v Pečkách pod jménem: "Společní továrna rolníků. " I zde se ozývají hlasy o takovémto závodu.

1864

/strana 440/

Rok Páně **1864.**

počasí Jako loni tak i letos mnoho sněhu nebylo, a zima mírná, což i na budoucí sucho ukazovalo, které se uskutečnilo. Z té příčiny malá úroda na vyšších pudách a jmenovitě málo sena mimo luka oupaditá, na nichž jen prostředně se též klidilo. Z toho se předpokládala nouze o píci a o slámu zvláště na jaře, anaž se také dostavila, tak že se mnoho dobytka, nejvíce mladého, jalového za levný peníz prodalo. Cena obilí ostala stejná jako roku předešlého, spíše ještě spadlo a sláma dosáhla ceny až 12 i 13 zl. kopa. Také vzniklo housenky v tom roce v lesích brandýsských mnoho housenek, v kterých nemilosrdně řádily a velikou záhubou lesům lesích hrozily, až po mnohém vynasnažení, sbírání, t. těchsamých, pálením nočních mur a vyhazováním příkopů v lesích přítrž se jim učinila.

sucho v Uhřích V tom roce bylo také veliké sucho v Uhřích, tak že dle hodnověrných zpráv ničeho se nesklidilo, a lid i dobytek hladem hynul, tak že, kdo by byl chtěl upř. 5 krav vzíti na nájem, mohl si na jaře 4 podržet a jednu odvést, což se ale málo u nás dělo a dobytek v Uhrách se již pak ven vyháněl, aby tam hladem zahynul. -

stavení mlýna V měsíci červenci začalo se vyjednávání stranu stavení mlýnu v Toušeni, kteroužto stavbu pan Tomáš Slaviček mistr stavitelský a majitel domku po p. Ant. Hlaváčkovi čís. 87. zde předsevzítí chtěl. Chtěje k tomu upotřebiti vody tekoucí z panské

Gedenkbuch des Markts Tauschim

skály podle silnice, pak vody přebývající nad normál z obecního rybníku, vyjednal a dle

/strana 441/

protokolu v přítomnosti pana komissara co znalce mlýnů s obcí vyjednal, že mu t. panu Tomáši Hlaváčkovi aneb jeho nástupci obec přebývající vodu nad normal z rybníku obecního na dvacet po sobě běžících let pronajme a sice od času zařízení mlýna prvních deset let za ročních deset zlatých rak. čís. a druhých deset let za dvacet zlatých rak. čís. s výmiňkou, jak stavební řád poroučí, aby struhy vedle silnice řádně vyzděny a vrchem přikryty byly, - Ostatní výjimky ohledně postavení studnice na hořejším konci k Brandýsu jsou obsaženy v protokolu, který leží u představenstva ve sbírce listin uschovaný. -

Dne 13 srpna t. r. odbývala se zde volba obecního výboru na základě nového obecního zákona. Jako všude, povstaly i zde strany agitující proti sobě, z čehož jen všeliké nedorozumění, mrzutosti a konečně i nedopatření na zákon a tudíž jedna tichá volba podaným plnomocenstvím povstala, tak že dle vynešení vysokého c. k. místodržitelství v Praze nová volba předse vzíti se musila.

Poprvé byli zvoleni: p. Josef Choděra hostinský, Došek Jan, Došek Antonín, Králík Vácslav starší, Šáfr Jsf, Nehasil Jan, Novotný Jan, Šulc František, Bodlák Jan kamenník, Havel Vácslav, Krásný Vincenc a Houštecký Jan. - Při druhé dne 8. října téhož roku odbývané volbě zvoleni jsou do výboru opět tyto: p. Josef Choděra čís. 40, Došek Antonín, Došek Jan, Králík Vácslav čís. 3, Králík Vácslav čís. 13, Choděra Josef čís. 6, Novotný František čís. 38, Krásný Vincenc, Svoboda František, Janda Vincenc, Houštecký Jan a

Stavba
mlýna

I.
Volba do
obec. za-
stupitel-
stva

Gedenkbuch des Markts Tauschim

/strana 442/

- Volba II Kraus Josef, načež nasledovala dne [...] volba představenstva, při nížto zvolen jest pan Ant. Došek jednohlasně za představeného, p. František Novotný čís. 38, za prvního, p. Králík Václav mladší za druhého a pan Vincenc Krásný za třetího radního. Volbu výboru řídil poprvé i po druhé c. k. aktuar z Brandysa p. Karel Šmaus, a volbu představenstva jakožto nejstarší výbor pan Josef Kraus.
- Volba do školn. výboru Na to brzy vyšel zákon o školním patronátu, a z nařízení c. k. okresního úřadu v Brandýse přikročeno k volbě školního výboru, do něhož jsou zvoleni: Za předsedu p. Jos. Choděra čís. 40, za výbory: p. Frant. Novotný čís. 38, Janda Čeněk, Krásný Vincenc, a z Káraného Frant. , Novotný, hostinský.
- Činnost škol. výboru Úlohou výboru toho bylo prozatím starati se do vyjádření vrchnosti o zprávu škol. stavení, o dodání potřebného paliva, an oboje vrchnost brandýsská již před časem vypověděla. Učiteli bylo dáno na rok 1864-5 dle protokolu uzavřeného s obcí jen na jeden rok 60 centů hnědého uhlí načež pak se 7 centů přidalo a 2 sáhy měkkého štěpinového dříví. Při tom se udělal rozpočet pro školu na rok 1864/5 na potřebnou opravu vynášející i s topivem 104 zl. r. č. , z kterého dle počtu děti na obec Káraný přišel sedmý díl, zbytek pak dle daní v obci Toušeni na jednotlivce se rozpočetl. Občané Káranští přivezli sice 1 sáh dříví, proti ostatnímu však dělali námítky. - Na jaře dala se rybí násada do rybníka, v němž po 4 roky, když nebyl napuštěn nic nebylo, a výpar z kalu jen k nezdraví okolo bydlícím napomáhal.

/strana 443/

Gedenkbuch des Markts Tauschim

<p>V tomto roce byla talé obilní záloha, anaž se vždy při úřadě kontribucenském spravovala, podílníkům do vlastnictví a samostatné správy odevzdána, ku kterému cíli byl zvolen výbor s předsedou v čele a v Toušeni zvolen jest skoro jednohlasně za výbora p. Antonín Došek, představený. - Ze staveb obecních podnikio se hájení Labe kamennými odhony místem ovšem bez účinku, pak se stavěl mostek k přívozu a boudy, na nějž vrchnost dala kámen a potřebné čtverhrance z panské skály, obec ale náklad za práci v ceně 50 zl. rak. čís.</p> <p>V roce tom povstal také spor mezi obcí a Františkem Lafkem sousedem ohledně obecní skály, při jeho poli u Zápské cesty, kterou on si vlastnil, a z ní také kámen na hradbu k své zahradě lámal. Když pak se věc k úřadu podala, a poté se odměřilo, bylo shledáno, že skála Františku Lafkovi nepatří, a on musel tedy útraty úřední a vylámaný kámen k obci - ač nerad - zaplatiti. -</p> <p>I o opravu školy tento rok dobře postaráno ze strany obce tím, že se školní správa dle rozpočtu a ještě přes tensamý předsevzala a sice: Po odstranění chlebové peci a starých hlíněných schátralých kamen postavena byla k návrhu učitele kamna železná ve školní světnici, čímž se větší prostory pro vzrůstající počet dítek docílilo; pak všude na půdě mazanice vyzpravena, do čeledníku na plotnu nové silné pláty koupenny, střecha a komín opraveny a okolo zahrádky plot přeložen a kousek místa z obecního k zahrádce.</p>	<p>kontri- bucenská sýpka</p> <p>Hájení Labe</p> <p>hájení obecní skály proti Frant. Lafkovi</p> <p>Oprava na školn. stavení</p>
--	--

/strana 444/

Poznámka tato o škole jestiž pro památku, jak ochotně si občané Toušenští v prvním roce tomto co prozatímní patron školy počínali, a opravu školy a vydržení svého učitele dbali. Kéžby bylo zde povždy tak, a jinde za příkladem tímto taktéž! -

Vepsal v to svědomí Em. Beneš učitel

Schůze o
zařízení
Spolkového
cukrovaru

Konečně dlužno se též zmíniti o spolkové továrně na cukr z buráku, anaž se za příkladem jiných v okolí zdejších a jmenovitě u Toušeně stavěti měla. - Myšlenka ta vznikla právě v ten čas, když kontribucenská obilní záloha měla se změnit na peníze a sýpka na Vrábi měla buď prodána aneb pronajata býti k účeli průmyslnému. Tu napadlo některým rolníkům z okolí Vrábského, žeby snad onu sýpku na továrnu proměnit lze, čemuž ale k tomu vyzvaný znalec z Prahy p. M. Jelinek pro nedostatek vody zcela odporoval, a promluviv k shromážděnému zde rolnictvu, a vypočítav všecky výhody jakož i užitky takovéto továrny, dodal takto všeobecně chuti k podniknutí té samé stavby. Na to pak se ustanovila schůze v Brandýse, kdež se určiti mělo, kdeby asi zmíněná továrna státi měla. I zvolen prozatímný výbor s předsedou p. Ferlesem z Čelákovic, který přihlášky a vkládané procenta přijímal. Při hlasování o místo zvítězila strana pro Brandýs v čele s p. Křížkem z Popovic, od nížto se však strana východní Toušeň a Čelákovice s ostatními odtrhla, takže onino zastavše v menšině nemohli dále pokračovati. Navrhovaloť se tehďáž místo

Gedenkbuch des Markts Tauschim

za Brandýsem u mlýna, u Toušeně při Labi na silnici na poli p. Jana Doška a konečně u Čelakovíc u Labe na poli p. Radimský-ho, o kteréž

/strana 445/

poslední pak bojováno pak ve schůzi v Čelakovicích. Zamyšlelať potom strana východní Čelakovice totiž Mochov a Toušeň s okolními vesnicemi věc provésti buď v Toušeni anebo v Čelakovicích, ku kterémuž cíli vydána tištěná pozvání do okolí, a při několika schůzích shodnuto v tom, aby se na nejvýhodnějším místě jak pro vodu tak pro příjezd stavělo. Když pak každá strana zájmy své hájila, přijat byl konečně návrh poslední, přijmouti místo to, které nestranná k tomu vyzvaná komise za dobré uzná, načež ustanovená budoucí schůze do Toušeně, ku které to však již nepřišlo. Ostalo se při návrhu, věc usnula, peníze vložené se vrátily a továrna očekává zatím příznivějších dob a zralejšího uvážení. - Ukázaloť se při tom hned při prvním jednání jakási sobeckost a nepřipravenost menším místům, neboť ačkoli místo u Toušeně uznáno za nejvhodnější pro vodu, příjezd, polohu tak řka v středu, přec se naskytlo mnoho námitek nepodstatných, čímž věc a s ní spolek utrpěla. Hleděno zde více na místní zisk, nežli na výhody spolku a jednalo ovšem proti vlastnímu přesvědčení. - I v Labském Kostelci se mělo stavěti; pro neshodnutí se pak o místo a málo akcii musel se spolek též rozejíti. V čase tom však povstala spolková továrna na cukr: v Poděbradech, v Králové Hradci, v Kutné Hoře, v Čáslavi a na mnoha jiných místech. Výhody okáže ovšem čas! –

Cukrovar

/strana 446/ - změna rukopisu

Nové usnešení o vedení
obecních zápisek.

Dne 22. února 1872 odbývána schůze obecního zastupitelstva v místnostech školy, kdež mimo jiné předměty vzpomenuto též na zápisky obecní, v nichž od r. 1864 nikdo nepokračoval, an povinnost tu převzal vždy obecní početvedoucí, když byl totiž věci té milovníkem.

Učiteli se taktéž do práce té nechtělo, leč za nějaký honorár.

Uzavřeno tedy, že za každý arch těchto obecních dějin bude pokladna obecní platit spisovatel 50 kr. pravím: padesát krejcarů r. č. což prozatím místní učitel p. Emanuel Beneš převzít se uvolil, a slíbil za ta léta sběhlé se události sebrati a dle možnosti pravdivě a svědomitě podati.

Schůzi té předsedal za příčinou nemoci starosty p. Čeňka Krásného první radní p. Jan Houšteký, rolník a držitel usedlosti v Toušeni č. 46. s ostatními členy obecn. zastupitelstva.

/strana 447/

Gedenkbuch des Markts Tauschim

Obecní zastupitelstvo sestávalo v době té z těchto členů: p. Čeněk Krásný č. 58. co představený, p. Jan Houštecký čís. 46 co první radní, p. Vácslav Králík č. 3 co druhý a p. František Šulc čís. 22. co třetí radní; co členové výboru: p. František Novotný čís. 38. , p. Josef Kohoutek čís. 31. , p. Jan Nehasil čís. 4. , p. Jan Lafek čís. 26. , p. Jan Došek čís. 34. p. Josef Choděra c. 40. p. Josef Šáfr čís. 28. a p. Čeněk Janda čís. 36. Obecním početvedoucím byl p. Jan Došek č. 34. Co jest v předešlém sepsání za rok 1864 obsaženo, lze považovati z části za ukončení sběhlých se událostí, ač zde ještě leccos co dodatek v roce 1865. hledati dlužno. Ku konci r. 1864 povstala válka proti Šlesvik-Holštýnu, v nížto se zúčastnilo také vojsko Rakouské co spojenec vojska Pruského. Válka se skončila ve prospěch spojenců, z niž ale pravý užitek vzalo Prusko.

/strana 448/

1865

R. 1865.

školn. patronát

V tomto roce přešel patronát školní, který až dosud vrchnosti náležel, na obce a tyto ujaly se přenešené na ně v ohledu tom působnosti. Tosamé právo patronátní převzala i místní obec Toušeňská

Gedenkbuch des Markts Tauschim

oprava
školy

a počínala si v ohledu tomto dle častého doznání učitele p. Em. Beneše velmi chvalně a poctivě; neboť nejen že školné dle možnosti správně dobývala, a je i peníze z obecní pokladny zakládala, ale i potřebnou opravu ve stavení školním podnikala, školní dříví řádně a sice sedm sáhů ke škole odváděla. Opravy podniknuté týkaly se hlavně školní světnice, kdež byla postavena nová železná kamna, nová plátěná tabule, nová skříň na knihy, několik laviček, oprava starých lavic a podlahy. –

/strana 449/

Druhé, oč se téžtak hlavní péče vedla, bylo hrazení a upevňování levého břehu Labského, který se následkem vtoku Jizery takřka v rovném úhlu stále sesejpal a kolemstojícím stavením jmenovitě domkům čís. 42. 43 44 a 45 velikým poškozením hrozil. - K tomu cíli nechalo se vylámat na obecním pozemku a sice u cesty k Zápům u pole Františka Lafka víc než 30 sáhů kamena, který se všcken na 2 veliké odhony do Labe odvezl. Při tom se stavěl také nový tak zvaný „malý mostek“ k přívozu, na nejž vrch-

Upevňo-
vání břehu
Labského

Gedenkbuch des Markts Tauschim

nost kvádry z panské skály
dala. - V roce tom nechaly
se také odměřit a omezit přívor-
ky jednotlivých hospodářů, z
nichžto nájemné částky k obecní
pokladně odvádět se musí. -
Byly to tyto usedlosti: čís. 28.
Šáfr Josef z přívorku na poli u
silnice 1 zlatý, Boček Jan čís. 27.

Odměření
obecn. pří-
vorků

/strana 450/

Prodání
domku čís. 87
na mlýn

z přívorku u Zápské cesty 50 krejcarů
Holub Jan čís. 18 též tam 1 zlatý č. 51.
Kohoutek Josef z přívorku na
Hradišku směrem k stráni též
50 krejcarů rak. čísla. Přívorky
ty odměřoval c. k. aktuar od
okresn. úřadu v Brandýse n. L.
pan Alois Endrs s panem Ant.
Klementem přísežním měřičem
a aktuarem důchodu panství
Brandýsského u přítomnosti k
tomu ustanovených členů obecn.
zastupitelstva. - Pan Vincenc
Došek nástupce hospodářství čís.
18. přívorek zmíněný obci nechal,
an mnoho užitku nedával, a
příměrek od čís. 28. byl s polem p.
Josefa Šáfra ku stavbě továrny
spolku akcionářů prodán.
V roce tom byl prodán domek
čís. 87. p. Tomáši Slavičkovi staviteli
zčásti a sice strana do zahrady roz-
bourána a se stavbou mlýna,
jak v r. 1864 vyjednáno, započato.

/strana 451/

Při vyhazování mlýnské strouhy v zahradě udaného domku přišlo se na velmi pevný a přes jeden sáh široký základ od někdejšího hradu a sídla pánů na Toušeni, jež i otec vlasti císař a král Karel IV. za letních dob při lovech návštěvou Svou poctil. Mimo to se tam našla malá dubová truhlička, v nížto se nějaký poklad býti soudil; avšak při otevření truhličky vyndány byly některé částky oděvu dětského z hedvábí, kteréž poukazovalo, jmenovitě pláštík na původ z dob velmi dávných. Věci ty byly vetché, neboť se při sušení kolem kamen takřka rozpadly. Prokopáním této strouhy brala zahrada jindy tak znamenitá nyní zkázu, mlýn se nedostavěl, ano z nedostatku peněz a mnoha dluhů přešel prodejem ve veřejné dražbě na p. Františka Cozla z Brandýsa.

/strana 452/

Úroda v roce 1865 byla malá, neboť přišly, právě když obilí v plném květu se nacházelo, silné mrazy, které naději rolnictva na vydatnou žeň zmařily. Jmenovitě o Božím Těle byl

Gedenkbuch des Markts Tauschim

tak prudký mrazový vítr, jakýž málokdo pamatuje.

Následkem toho bylo obilí jako zuna, sypalo málo, a taktéž špatně platilo. Byl totiž:

1 korec rovné míry pšenice za 5 zl.
1 " " " žita za 4 zl.
1 " " " ječmena za 3 zl.
1 " " " ovsa za 1 zl. 50 kr.
1 bečka bramborů za 80 - 90 kr.

V roce tom trvaly neustále již hádky o nadvládu v říši německé, k čemuž zavadala příčinu válka Šlesvik-Holštýnská, a tím se děly přípravy k osudné válce Rakouska a Pruskem, ku které to v r. 1866 přišlo a na půdě české se skončilo.

1866

/strana 453/

R. 1866.

Hlavní událostí toho roku jest válka svedena mezi Pruskem a Rakouskem na půdě české a mezi Rakouskem a Itálií o Benátsko na půdě italské. Příčinou války Pruskorakouské byl spor o vládu ve společně vybojovaných zemích Šlesvik-Holštýnsku, kdež se Rakousko svého spravedlivého práva u Raddy spolkové a u země samé t. Holštýnska dovolávalo, an zatím Prusko na to spolek čili Bunt rozehnal, Holštýn obsadilo a na tom usilovně pracovati

Gedenkbuch des Markts Tauschim

se zdálo, aby Rakousko ze spolku Německého vypuditi, a v tom samém na svrchovaného pána si hráti mohlo.

A tak rostl spor o řevnivost mezi Rakouskem a Pruskem. Nemohlo zustati nikoho tajno, že Prusko zbraní v rukou chce provésti připojení vévodství polabských a upevniti se takto v celém Německu.

/strana 454/

Rakousko naproti tomu nechtělo ustoupit i od práv svých na vévodství krvavě dobytých a tak rozjitření vzrůstálo, zvláště když Prusko již v dubnu t. r. počalo zjevně zbrojiti a aby tím spíše a bezpečněji svých účelů dosáhlo a Rakousko pokořilo, s Itálií se spojilo.

Diplomaté počali předehtu války; posílány noty z Berlina do Vídně a z Vídně do Berlína plny hořkosti zláště noty pruské naznačující jasně politiku pouhého násilí hraběte Bismarka pruského ministra a dvorního kancléře.

Rakousko si počínalo tento krátě mírně a dustojně, - ale nadarmo. Prusko a Italie chtěly válku za každou cenu a diplomatické vyjednávání mělo jen získati čas k ozbrojení. Z Paříže vyšel návrh na kongres čili sjezd evropský k urovnání sporu mezi Rakouskem

/strana 455/

a Pruskem, avšak pokus tento k zachování míru ostal marným, po něvadž byl neupřímný a protože se již napřed žádalo na Rakousku tolik, že ono kongres obeslati nemohlo. Na to prohlásilo Prusko německý bunt za zrušený, samo z něj vystouplo a přijalo a hned prohlásilo návrh na vypovězení války. Prusové hned na to vtrhli do Saska a Hannoveránska, a válka započata.

Dne 17. června vydán císařský manifest k narodům rakouským.

Dne 20. června vypověděla Italie válku Rakousku, hned na to Prusko. Prušáci pokračovali rychle Saskem do Čech, Sasi ustoupili a spojili se s armádou rakouskou. S báječnou rychlostí obsazeny Čechy severní, jelikož nejvyšší velitel armády rakouské poln. zbrojmistr Benedek nechal

/strana 456/

veškeré průsmyky v Krkonoších a v horách Krušných neobsazeny.

Dne 26. června 1866 počal boj a pokračováno v něm stále a sice u Náchoda, Nového Města, z Jičina Mnichova Hradiště, Trutnova, Skalice a Sádové a t. d. Neschopností vůdců rakouských přivedeno

Gedenkbuch des Markts Tauschim

to vzdor statečnosti naší chrabré armády (bylo) tak daleko, že vojska pruská se spojila a v bitvě u Králové Hradce dne 3. července poražena armáda rakouská úplně na hlavu, - dala se na útěk. Prušáci obsadili dne 8. července Prahu, táhli přes Brno a dále k Vídni. Po čas svého panování v Čechách hospodařili Prušáci nad míru hrabivě, odváželi, jmenovitě z Prahy všeliké zásoby, které se jim jen poněkud hodily, po železnici a libovali si zláště ve stravě jižt v hojnosti veliké vyžadovali.

/strana 457/

Tak skončila nešťastná válka, která na půdě české byla začala a jižto hnedle celá vlast více méně velmi rychlým postupováním Prušáků také zažila.

Místní obec Toušeň byla po dobu boje, ač se ve vůkolních dědinách nepřátel jen hemžilo, od těchsamých prosta, neboť chytrí cizinci chránili se zláště míst na blízku řek ležících, a drželi se pohromadě jmenovitě ve vesnicích Jirnách, Nehvizdech Počernicích a dále ku Praze.

Při tom konaly se v místní kapli každodenně modlitby za odvrácení nepřátel, a tu zbožní občané trvali v tom přesvědčení, že modlitba jejich byla vyslyšena, Po uzavření míru přišli Prusové na zpátečním pochodu i do Tou-

Gedenkbuch des Markts Tauschim

šeně, počínali si však dosti slušně a byli k obyvatelstvu velmi zdvořilí a úslužní.

následuje 5 nalinkovaných, ale nepopsaných stránek a po nich 351 listů zcela prázdných /tj. nepopsaných/

1869

zápisy na zadní předsádce:

Roku **1869**

/dále psáno „vzhůru nohama“/:

Dne 12 X	se	zkrze
Kapli	listratne a za dal	
ší žádost		
Dne 24 Dubna 1852. prohlížel naši Kapli		
Pan Vikarijní		
Dne 29. dubna 1952 sausedé bili Praze u		
Slavného	pro	od naší Kaple
dne 9 května bila pak počat.		
od 21 Dubna pod Čislem 168		

já

/napříč z dolního okraje k hornímu - všechna "s" ve tvaru "?"/:

Gedenkbuch des Markts Tauschim

Václav Králík	/	Antonín Králík
číslo 3.	/	Pamatuje vojnu
Marie Králík ma	/	čech s Prajzema
Václav Králík	otec /	jak Prajz, vtrch do
Václav Králík	sin /	Prahi a Kterak se
Jozef Králík	/	tak chovali.
Franc Králík	/	Kdiž tam Přišli, šlo lidu mnoho
Kateřina Kralik	/	Proti nim, Procesi s korouhvema šel taki byskup a Kneži z velikou slávou

Přepis zápisů první toušeňské kroniky 1836

byl pořízen v letech 1976 a 2006, digitalizován a revidován 2010.